

KOMUNIZMO STOVIS

KOMPARTIJOS KONGRESUI ARTĖJANT

Kovo pabaigoje Maskvoje įvyks 24-tas kompartijos kongresas, kuriame, be abejo, bus daug giriamasi savo laimėjimais. Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad tam galėtų būti pagrindo. Sovietų Sąjunga baigia prisivytį JAV atominių ginklų srityje, jos įtaka auga visame pasaulyje, Vakarų Vokietija netik praktiškai, bet ir formaliai sutiko su po karo nusistovėjusia būkle, o naujas Vakarų Berlyno statusas, atrodo, daugiau atitiks sovietų koncepcijai negu Vakarų. Tačiau yra ir tamsesnių pusių.

Apie jas rašydamas vienas iš žinomiausių sovietinės sistemos ekspertų Vakaruose Zbigniew Brzezinski Newsweek magazine tarp kitko pastebi, kad komunistinė sistema iki šiol nesurado tvarkingo valdžios pasikeitimo būdo. Valdžia ten pasikeičia perversmu (ir pats Brežnevas taip jį pateko). Tokia sistema įkvepia

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

ti nesaugumą ir griežtumą, prieštaraujanti bet kokioms permainoms ir skubiai reikalingoms reformoms.

Tai labai ryškiai pasirodo ūkinėje srityje. Kai kur pvz. atominių ginklų, raketų, karo laivų statyboje, įtempus visas jėgas, sovietai pasiekia reikalingų rezultatų, tačiau visas kitas ūkis pergyvena stagnaciją ir vis daugiau atsilieka nuo kapitalistinio ūkio pasiekimų. Tą atsilikimą gerai atvaizduojąs 'computerių' naudojimas. JAV jų yra per 70.000, Japonijoje 7.900, Vakarų Vokietijoje 7.500, D. Britanijoje 6.000. Visoje Sovietų Sąjungoje tik 5.000, Rytų Vokietijoje 360, Čekoslovakijoje 300, Lenkijoje 170.

Būtų tačiau klaidinga manyti, kad padidintas 'computerių' skaičius galėtų išspręsti visas sovietų problemas. 'Computeriai' gali apskaičiuoti, tačiau reikalingą sprendimą turi padaryti ŽMOGUS.

Kodėl — vaizdžiai pasakoja Der Spiegel magazine Čekoslovakų kompartijos vadovaujantis veikėjas Eduard Goldstuecker, dabar politinis emigrantas Anglijoje, tačiau nepakeitęs savo tikėjimo į komunizmą. 'Prahos pavasario' priežastys, anot jo, buvo ūkinės kilmės. Čekoslovakija per komunistų viešpatavimą padidino savo sunkiosios pramonės gamybą 6 kartus, tačiau nepaisant to gyventi visiems buvo sunkiau, o tie Čekoslovakijos piliečiai, kurie galėjo nuvažiuoti kokiais reikalais į Vakarų Vokietiją, grįžo įsitikinę, kad jų tėvynė yra atsilikusi nuo Vakarų Vokietijos bent 50 metų!

Reformos ūkio srityje tačiau negalėjo būti prarastos neduodant daugiau asmenų laisvės ir tuo pačiu sužadinant daugiau iniciatyvos. Buvo panaikintas nuostatas reikalaujantis, kad kiekvienas įmonės direktorius ar stambesnis pareigūnas visų pirma būtų kompartijos narys, kas leido į atsakingas vietas patekti tam reikalui nekvalifikuotiems asmenims. Buvo leista kritikuoti ir net panaikinta spaudos cenzūra. Čia pat verta pastebėti, kad Čekoslovakijos, kaip ir kitų kraštų kompartijos kenčia nuo prieaugliaus stokos, jaunimas į ją nesiveržė. Anot Goldstueckerio, komunistai gali leisti daug daugiau laisvės ir nuo to nenukentėti. Kiekvienu atveju Čekoslovakijoje pradėjus reformas nebuvo pastebėtas joks sąjūdis, siekias valdžią nuversti.

Maskva, kaip žinia, bu-

vo kitos nuomonės: bandymas komunizmui suteikti 'žmonišką veidą' buvo pasmerktas ir užgniauztas. Tačiau tai nepakeitė nepasitenkinimo, kuris kartais, kaip parodė neseni įvykiai Lenkijoje, veda prie sprogimų. Sprogimas, ir tai milžiniško masto, anot Goldstueckerio, gresia ir Sovietų Sąjungai, jei joje nebus pravesta stambių reformų. Bet apie tai Brežnevas visą junginiam kompartijos kongrese nekalbės.

ALT S-GOS CHICAGOS SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

Lietuvių Tautinių Namų būstinėje kovo 7 d. įvyko ALT S-gos Chicagos skyriaus narių susirinkimas. Jame išklausa valdybos pastarojo meto ėjimai, priimta parengimų apyskaitos ir kt. administraciniai klausimai. Iš pajamų vald. pasiūlymu nutarta paskirti 20 dol. Dirvos paramai, o taip pat išmokėtas procentas Sąjungos Valdybai. Skyr. pirmininkė O. Biežienė atkreipė narių dėmesį, kviesdama visus dalyvauti kitame narių susirinkime, kai bus renkama nauja skyr. valdyba ir atstovai į sąjungos seimą. Atsistojimų ir susikauptimų prisimintas neseniai miręs aktyvus sk. narys a. a. Vincas Gudaitis.

Antrojo susirinkimo dalyje Ant. Kalvaitis skaitė paskaitą, tema: "Mūsų jaunimas ir mes". Prelegentas, vaizduodamas izraelio vaikų likimą, jų pakeltus persekiojimus ir išsiugdytą sąvimi pastikėjimą bei veržlumą, skatino ir lietuvių, nūn fiziniai ir kultūriniai okupanto naikinamus, persvarstyti savo susigrupavimus ir vieningiau tarpusavyje naudojant paramą, veržliau ir radikaliau reikštis gyvenamuose kraštuose, kaip etninei grupei. Prelegento mintys iššaukė kitų susidomėjimą ir būtų sveika kita proga dar prie jų grįžti, jas padiskutuoti, pasiryskinti.

Po paskaitos toje pat patalpoje buvo kavutė ir užkandžiai, kuriuos patiekė darbščiosios skyr. vald. na-

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Cicero skyriaus naujoji valdyba su buvusiu skyriaus pirmininku. Iš kairės: Gvidas Valentinas, Jonas Činkus, buv. pirm. Juozas Šulaitis ir Pranas Kašuba. V. A. Račkausko nuotrauka

CICERO TAUTININKAI REMIA SPAUDĄ

Kovo 5 d. Cicero ir apylinkių ALTS-gos nariai susibūrė puošnioje Genės ir Gvido Valentinių rezidencijoje, į metinį skyriaus susirinkimą. Žvartbus oras, tolimas kelias ir nusišaldymai daugelį narių sulaukė nuo atvykimo, bet ALTS-gos pirmininkas Teodoras Blinstrubas viso to nepabūgo ir atvykęs iš Chicagos savo dalyvavimu padarė šį susirinkimą neeilinį.

Penkis metus iš eilės skyriui vadovavo pirm. Juozas Šulaitis su sekretoriumi Pranu Kašuba ir išdinininku Adolfu Trinka. Daug buvo per tą laiką nuveikta netik organizacinėje srityje, bet ir kultūrinėje. Paminėtina skyriaus parama 500 dolių išleidžiant Tumo-Valžganto "Rimus ir Nerimus" per Pedagoginį Lituanistikos Institutą, Chicagoje. Juozas Šulaitis uoliai pirmininkavo, net jau išsikėlęs iš Cicero į La Grange Parką. Dabar valdyba atsistatydino. Išrinkta nauja skyriaus valdyba iš Gvido Valentino, Jono Činkaus

res: E. Matutienė, E. Valiukienė, S. Juškuviene, E. Vilutienė, S. Rudokienė ir Br. Kalvaitienė. (mv)

ir neolituano Prano Kašubos. Pastarasis prieš keletą metų atsikėlęs su šeima iš Reading, Pa. įnešė į skyrių daug gyvumo. Aktyviai jis veikia ir kitose lietuvių išeivijos organizacijose, o Chicagos Lietuvių Televiziją jis, galimas akyti, išgelbėjo nuo bankroto.

Į naują revizijos komisiją išrinkti: Juozas Šulaitis, Bronius Vasys ir inž. Gediminas Biskis.

Kalbėdamas apie einamuosius reikalus ALT S-gos centro vald. pirm. Teodoras Blinstrubas konstatavo sąjungos veiklos pagyvėjimą. Clevelando, Los Angeles, Philadelphia skyrių gyvenimo aprašymai Dirvoje tai patvirtina. Štai ir Cicero skyrius suruošė pobuvį ir iš pelno 500 dol. paskyrė knygos išleidimui. ALTS-gos vardas lietuviškoje visuomenėje kyla. LB igauna pasin-gą atspalvį. Tautininkai grįžta veikti į savo sąjungą. Dirva pasirinko aiškia liniją. Dabar Dirva nesėdi ant dviejų kėdžių. Tautininkai jaučiasi šeiminiškais savo kaimė. Dirva yra sąjungos ryšininkas.

Toliau sąjungos pirmininkas painformavo

skyriaus narius apie šiais metais gegužės 29 ir 30 dienomis įvykstantį sąjungos seimą Philadelphiaje. Ten bus svarstomi skyrių reikalai. Pagrindinės paskaitos tema bus tautinės idėjos įtaka lietuvių išeivijos gyvenime. Taip pat bus renkami nauji sąjungos vyriausieji organai.

Kalbėdamas apie Naujosios vilties žurnalą, pirm. T. Blinstrubas paminėjo, kad pirmojo numerio mecenatas buvo dr. L. Kriaučiūnas. Žurnalas mums reikalingas, nes Dirva vaizduoja einamąjį gyvenimą, o gilesni svarstymai atliekami žurnale. Gauta daug teigiamų atsiliepimų apie tą žurnalą. Būtų gera, jei Cicero skyrius prisidėtų prie antro numerio išleidimo. Jo išleidimas atseitų apie \$1.500. Redaktoriams negauna atlyginimo. Išlaidas sudaro popierius, spaustuvė ir paštas.

Baigdamas pasikalbėjimą pirm. T. Blinstrubas pastebėjo, kad kiekvienam tautininkui svarbu palaikyti savo laikraštį.

Skyriaus nariai pastebėjo, kad Ciceroje nėra są galima gauti pirkti atskiros Dirvos numerio, kaip buvo anksčiau. Paveista naujai valdybai tą reikalą sutvarkyti.

Buv. pirm. Juozas Šulaitis pasiūlė skyriui įstoti į Lietuvių Namų Statybos fondą su \$100. Nesant išdinininko susirinkime, tą klausimą paliko ateičiai.

Pabaigoje pirm. T. Blinstrubui pasiūlius, su sirinkimo dalyviai nutarė sudėti \$35, padidinti skyriaus įnašą Vilties draugijoje. Aukojo: Juozas Šulaitis \$10.00, pirm. Teodoras Blinstrubas \$6.00, pirm. Gvidas Valentinas \$5.00 ir likusieji po \$2.00.

Po oficialios susirinkimo dalies pasikalbėjimai buvo tęsiami priep. Genės Valentinieneės paruošto vaišių stalo.

V. A. Račkauskas

Dalis ALTS-gos Cicero skyriaus susirinkimo dalyvių, kovo 5 d. Valentinių rezidencijoje, Cicero, Ill. Iš kairės: Bronius Vasys, Antanas Barčius, Stasys Bikulčius, Jonas Činkus, Juozas Šulaitis, ALTS-gos pirm. Teodoras Blinstrubas, Albina Kašubienė, inž. Gediminas Biskis ir Pranas Kašuba. Prieky šeimnininkai Gvidas ir Genė Valentiniai. V. A. Račkausko nuotrauka

Kas nauja Pasaulyje

- TURKIJOS kariuomenės reikalavimu atsisitatinus vyriausybei, prezidentas trečią dieną pradėjo pasitarimus dėl naujos vyriausybės sudarymo, kuri turėsianti būti labiau dešinės, kad suvaldytų karių jų sauvaliavimus. Tikima, kad prie valstybės vairo atsistojus dešinėsnei vyriausybei, palengvės ir Brazilskų likimas, kurie būk buvę persikirti: tėvas išgabentas į kitą vietą.
- VIENOJE atnaujinti sovietų-amerikiečių pasitarimai dėl strateginių ginklų apribojimo.
- INDIJOJE Indros Gandhi partija laimėjo rinkimus ir ko gero galės būti pravesti konstituciniai pakeitimai.
- SIMAS KUDIRKA, paskutiniomis žiniomis iš Maskvos, esąs laikomas Vilniaus kalėjime, kur tardomas. Į Klaipėdą jis buvęs atgabentas gruodžio mėnesį.
- AMERIKOS gynybos ministerija sako, kad Vietnam už drąsą išdalinta 2,143,364 medaliai, tai beveik po vieną medalių kiekvienam kariškiui (nuo 1961 m. Vietname karinę tarnybą atliko 2,741,857 amerikiečių kareiviai). Bronzos žvaigždė gavo 490,058 kareiviai, tai yra 40,000 daugiau negu II Pas kare. Tarp gavusių yra net du šunys.
- ČEKOSLOVAKIJOJ gen. Aleksandro Muchos mirtis tebėra apsupta paslaptimis. Kaip žinome, gynybos ministerio pavaduotojas vasario 1 Prahėje buvo suvažinėtas tramvajaus. Tikrumoje, sakoma, kad jis nusižudęs, nes buvęs vienas sąmokslininkų, kurie siekė nuversti Gustavą Husaką. Sąmokslas buvęs išaiškintas Josef Trojanui žuvus automobilio katastrofoje, automobilį radus perversmo planus.
- KALIFORNIJOJE Ordforthe Pentagonas vykdė slaptus bandymus su mirties spinduliais. Jie bus skirti patroliams. Su aparatu sveriančiu apie 6 sv. galima bus nukreipti iš lėktuvo paleistą 600 sv. bombą norima kryptimi.
- V. VOKIETIJOS prezidentas Gustav Heinemann šį pavasarį pirmą kartą lankysis už geležinės uždangos -- Rumunijoje,

SOVIETŲ ŠPIONAŽAS EUROPOJE

Štai jau penkiasdešimt metų kai sovietų špionazas progresuoja visame pasaulyje. Aišku, špionazū užsiima ir kiti kraštai, bet ne tokia dideliame mastabe ir ne tokiu smarkumu, kaip sovietai. Žvalgybinis "aparatas" Sovietų Sąjungoje užima svarbiausią vietą.

Dabar, kai vyksta susidūrimas tarp sovietinio pasaulio, kuris nežiūrint visų vidaus kivirčų lieka monolitinis, ir vakarų pasaulio smarkiai susiskaldžiusio, idomu susipažinti su sovietine žvalgyba, kuri po pirmojo pasaulinio karo susisuko lizdus beveik visuose kraštuose, rasdama paramą komunistų eilėse.

Tuoju po I Pas. karo Kremlius daugiausiai dėmesio kreipė į Prancūziją, nes jo akys tai buvo galingiausia tuo laiku Europoje valstybė, su savo armija ir pramone, o ypatingai aviacija, ji buvo pavojaingiausia bolševikinei Rusijai. Kremlius negalėjo dovanoti, kad Prancūzija 1920 metais išgelbėjo Lenkiją ir neleido prisijungti Rumunijos, pagaliau, Prancūzijoje išsikūrę rusai tremtiniai sudarė stiprias organizacijas, iš kurių plito priešbolševikinė akcija.

Tad visai natūralu, kad bolševikai pirmoje eilėje visu skubumu stengėsi įkurti ten savo agentus, nors tam jie neturėjo dar gerų priemonių ir ryšių. Reikėjo nemažai laiko paruošti agentus gerai kalbančius prancūziskai. Keletas tinklų, kurie buvo suorganizuoti iš Pabaltijo ar Lenkijos kilusių komunistų, dėl blogo kalbos mokėjimo buvo įtariami ir prancūzų sekami.

Padėtis kiek pagerėjo, kai Prancūzijos tarybos narys komunistas Jean Crement priėmė Maskvos pasiūlymą ir įmonėse, dirbančiose dėl karo minis terijos, pasodino savo agentus prancūzus, kurie 1924-1927 metų laikotarpy bolševikams davė daug svarbių informacijų. Jų darbas dar labiau palengvėjo, kai Paryžiuje išsikūrė sovietų ambasada, kurioj atsirado du "specialistai" Usdanski (Bernstein) ir Grodniki, perėmę šnipams vadovavimą.

Tačiau, apsvaigę nuo pirmųjų laimėjimų, sovietų špionazą vadai pa-

se. Jo įsitikinimu, istorija kuriama ne valstybės vadų, bet teroristų revoliucionierių ir ypač didžiųjų šnipų. Jis su pašaipa žiūrėjo į prancūzų komunistus ir jų vadus, sakydams, kad jie suburžuazėję ir netinką kovai. Bet per visą savo veiklos laikotarpį Prancūzijoje vengė palaikyti ryšius su sovietų ambasada.

Tačiau, kaip ir kiti šnipai, vieną dieną jis buvo išduotas savo pačių agentų ir 1931 metais buvo suimtas. Bet dėl to meto politinių nuotaikų buvo nubaustas tik 3 metais kalėjimo. Bausmę atlikus buvo išstremtas į Rusiją ir niekas daugiau nežino kas su juo atsitiko.

Be karinių ir ekonominių informacijų rinkimo, sovietams buvo svarbu suardyti rusų tremtinių organizacijas Prancūzijoje. Ypač buvusių karių organizaciją, pagrobiant ir nužudant kai kuriuos jų vadus, o kitus paperkant.

ATSAKYMAS
DR. H. BRAZAIČIUI

Dr. H. Brazaitis, savo straipsnyje "Visuomeninės veiklos darnos ieškant" (Dirva, kovo 10 d.) sako, kad aš, savo straipsnyje (Dirva, vasario 24 d., pasisakydamas prieš bendrąjį (Altos ir Bendruomenės) jungtinį finansų fondą, esu nurodęs, jo namų, nevykusių pavyzdį, o būtent, ligų fondus. Kam jis vykęs ir kam nevykęs, tai jau skonio reikalas. O gal dr. Brazaičiui būtų patikę A. Juodvalkio pavyzdys, kur jis sako, kad ir valstybė ir ta nepasitenkina vienu mokesčiu, bet ieško būdų, kad kuo daugiau išspausių iš savo piliečių.

Dr. Brazaitis sako, kad mano tezė dėl Bendruomenės noro įvesti 15 savo atstovų į Vliką, nėra autentiška, nes tą procedūrą atlikę dr. B. Nemickas, B. Bieliukas ir V. Vaitiekūnas be Bendruomenės žinios. Tegul šie trys vyrai, o ne vienas bičiulis, pasako, kad tą darbą dirbo be Bendruomenės žinios, tik tada tikėsiu savo tezės klaidingumu.

Dr. Brazaitis sako: "Be to, Povilas Mikšys sielojasi ir finansine Vliko padėtimi įsteigus bendrąjį finansų fondą. Čia gerą atsakymą pateikė Juozas Macikas, kur jis skaičiais nurodo Vliko pajamas ir šaltinius, iš kur kas gaunama". Taip, šis Maciko nurodymas ir man labai patinka. Todėl ir sakiau, kodėl Bendruomenės nenurodo savo pajamų, kad būtų galima daryti palyginimą. O kad aš sielojau dėl Vliko finansinės padėties, tai ko čia stebėtis, ar nėra mūsų visų pareiga juorūpintis? Mane labai nustebino štai šis dr. Brazaičio sielojimas: "Bendruomenės vadovybė laikosi laisvo aukotojo apsisprendimo principo. Ir

Viena iš įdomiausių to laikotarpio aferų yra generolo Kutepovo pagrobimas.

Viskas prasidėjo kaip kriminaliniame filme. Apie penkiasdešimties metų vyras, puikios reputacijos, vieną vidurdienį dingio tarp dviejų gatvių ramiame kvartale pačiame Paryžiaus centre. Jo šeima, nesulaukusi grįžtant, pasiteiravo pažįstamų ir negaudama žinių pranešė policijai. Pastaroji ir įvyki iš pradžių pažidūrėjo skeptiškai.

-- Jūs sakote, ponai, jis buvo pavyzdingas vyras? Geras tėvas ir vedęs tiesų gyvenimą? Kad jūs žinotumėte, kiek tokių "tiesių" vyrų pabėga... O gal jis užsibuvojo pas draugus priemiestyje ir grįš rytą...

Galutinai vienuoliktą valandą prancūzų saugumo įstaiga, išpėta kas yra tas generolas Kutepovas rusų imigrantų tarpe, išsiuntinėjo telegramas su pasiteiravimu į pasienio stotis ir uostus. Bet jau buvo šaukštai po pietų...

(Bus daugiau)

laiškai Dirvai

kas čia blogo? Ar kas gali priversti lietuvius sunkiai uždirbtą dolerį aukoti, kam jis nenori. Bėda čia yra ta, kad per eilę metų į tas aukas (Vasario 16 P.M.) turi kaip ir įsisenėjimo teisę Altas". Atseit, jei Alta neturėtų tos įsisenėjimo teisės, į tas aukas, tai nebūtų jokios bėdos jai ir to sunkiai uždirbto dolerio neduoti. Žmogus, pavyzdžiui, nuėjęs į bažnyčią, ir ten renkant aukas, negali, duodamas savo auką, pažymėti, kad ją duoda Bendruomenei, ar kam kitam. Jei ten tokį pažymėjimą padarytų, manau ir dr. Brazaičiui aišku, kuo tas žmogus būtų laikomas. Argi nėra toks pat pažeminimas ir užgauliojimas Altos, kada Vasario 16 minėjime, mūsų tautos šventėje, renkant aukas, žmogus duodamas savo auką ant vinkelio pažymi, kad jis ją duoda ne Altai, bet kam kitam. O kaip Bendruomenė jaustųsi jei, renkant tautinį solidarumo mokestį, ar kokias aukas, mokėtojas pažymėtų duodas Altai, ar kam kitam, nes ten randas daugiau tautinio solidarumo. Štai prie kokių vi suomeninės veiklos "darų" prieinama, betai kant tą Bendruomenės laisvo apsisprendimo principą.

Miela girdėti, kad dr. Brazaitis tą JAV LB Tarybos philadelphinį nutarimą, sujungti Altą ir Bendruomenę į vieną politinę - kultūrinę organizaciją, pavadino utopiniu. Ir aš aname savo straipsnyje pasakiau lygiai tą pačią tiesą. Sveikinu daktarą, kad, darnios visuomeninės veiklos beieškodamas, rado ir mano vieną gerą darną.

Povilas Mikšys

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

Europos lietuviai

LIUDAS VISMANTAS

DAUG REFERENTŲ, BET MAŽA VEIKLOS

Pernai Vokietijos Lietuvių Bendruomenės Tarybos dauguma nutarė Valdybos sudėti sumą žinti iš 5 į 3 narius. Tai buvo argumentuojama, kad trys lengviau susirinks ir pigiau bendruomenei atsieis. Toji pati dauguma pasiūlė įvesti referentų darbo sistemą. Buvo priimtos 7 referentūros: vaikų, jaunimo, kultūrinės informacijos, statuto, veiklos planavimo, socialinių ir visuomeninių reikalų. Buvo išrinkti šie referentai: vaikų -- Tėv. Bernatonis, jaunimo -- kun. A. Bunga, kultūrinės informacijos -- dr. V. Lenertas, veiklos planavimo -- V. Bartusevičius, statuto -- J. Barasas, socialinių reikalų -- J. Lukošius ir visuomeninių reikalų -- dr. J. Grinius.

Iš šių metų apyskaitinių pranešimų paaiškėjo, kad Valdyba, kurią sudarė pirm. J. Valiūnas, vicepirm. ir sekr. kun. B. Liubinas ir išd. J. Barasas, matyt, pasitikėdama referentų aktyvumu, mažą teveikė. Iš 35 apylinkių trys mirė, o naujų neįkurta. Bendruomenės narių skaičius tesiekia 936, kai tuo tarpu Vokietijoje skaičiuojama apie 10.000 lietuvių. Valdybos įgaliotiniai vos keli tepadarė Valdybai savo veiklos apyskaitas. Lietuvių kalbos vadovėlių, kurių paruošė Augustaitytė, svarsto jau apie 10 metų ir vis jo neišleidžia. Jaunimo stovyklos nepavyko suorganizuoti. Apie Vargo mokyklas mažą tėra tikrų žinių.

Jei Valdyba nusilpo, tai iš referentų buvo tikimasi aktyvios veiklos. Deja, ir referentų pranešimai nebuvo džiuginę. Konkrečius darbus atliko Tėv. Bernatonis. Jo rūpesčiu buvo suruošti vaikų stovyklų vadovų kursai ir vasaros vaikų stovykla. Atvirai prisipažino, kad nieko nepadaręs jaunimo ref. kun. A. Bunga. Socialinių reikalų ref. J. Lukošius paruošė šalpos komisijų nuostatus. Dr. V. Lenertas nedalyvavo sesijoje ir jokio pranešimo nepadare. Kiti referentai kalbėjo abstrakčiai, bet ne apie savo veiklą. Atrodo, kad Valdyba neskaitino referentų veikti. Taigi, kai kurie iš jų ir suprato, kad nieko nereikia veikti...

Nežiūrint tai, kad referentūros nepateisino savo egzistencijos, vis tiek ir šiemet Tarybos dauguma nusprendė prašyti tuos pačius referentus, kad jie liktų savo vietose. Dar padidino referentūrų skaičių -- įvedė ryšių su apylinkėmis ir Vargo mokyklų referatūrą, kurios vadovu išrinko kun. Br. Liubiną. Tikėkimės, kad šioje kadencijoje referentai labiau sukrus ir atliks savo prisiimtas pareigas.

- Muenchene veikia tautinių šokių grupė, kuriai vadovauja A. Grininė. Grupė pasirodo savuose ir tarptautiniuose rengimuose.
- Hamburge įkurta Jaunimo sekcija, kurios valdybon išrinkti pirm. Vikt. Stančius ir sekr. Marija Ponelytė.
- Bonn-Koeln apylinkėje veikia "Baltijos" kvintetas, kurį sudaro H. Bertulaitis, Juozas ir Stasys Jasulaičiai, E. Rotkis ir vadovas Vilijus Lemkis. Kvintetas aplankė beveik visas didesnes lietuvių bendruomenes apylinkes ir su dideliu pasisekimu dalyvavo tarptautiniuose rengimuose. Taip pat čia veikia tautinių šokių grupė, kuriai vadovauja H. Bertulaitis, St. Jasulaitis ir mokytoja O. Gerkienė.
- Bonn-Keoln apylinkės jaunimui vadovauja H. Bertulaitis, Valia Pajarskaitė ir D. Pikšneiderytė. Numatomas įkurti dramos mėgėjų būrelis.
- Anglijos Jaunimo sąjūdžio valdybon išrinkti: pirm. A. Gasūnas, sekr. J. Padvoiskis, išd. A. Pukštytė, vicepirm. P. Petkevičius, ir narys P. Padvoiskis.
- Arūnas Laukaitis Muencheno u-tė įsigijo medicinos daktaro laipsnį ir dabar dirba Dachau ligoninėje. Jis yra VLB Tarybos narys ir VL Gydotojų klubo vienas iš steigėjų.
- Kristina Brazaitienė, buvusi "Jaunimo žodžio" redaktorė, Heidelbergo u-tė įsigijo germanistikos magistrės laipsnį.
- Š.m. sausio 17 d. mirė Justas Neverdauskas, gim. 1919 Grinkiškyje, Vokietijoje ilgą laiką tarnavo amerikiečių armijos lietuvių darbo kuopose. Paskutiniuosius 10 m. sirgo ir gulėjo Rohrbacho sanatorijoje.
- Vasario 5 d. Muenchene - Ludwigsfelde mirė H. Meijeris, gim. 1902 m. Vasario 9 d. mirė kitas Muencheno apylinkės narys J. Petkevičius, gim. 1883 m.
- Memmingene vasario 15 d. mirė Vaclovas Januška, gim. 1918 m. Buvo II pasaulinio karo invalidas.

PAIEŠKOMAS: buvęs Kauno valstybinio teatro šokėjas Maziliauskas, Kreiptis į V. Kolominskienę šiuo adresu: 153 Bonn-Bad Godesberg, Annabergstr. 400.

DOVANŲ IR BRANGENYBIŲ
PREKYBA

TERRA

Viskas iš kristalo, porcelano, sidabro, keramikos; tautodailiniai odos ir medžio darbai; Lietuvos linas, lietuviški paveikslai ir knygos, meniškios Hummel, Cappe, Lladro, Hutchenreuther, Anri ir kt. figūros ir kt.

14 Kt. ir 18 Kt. aukso apyrankės, sagės, medalionai, auskarai, kryželiai, grandinėlės; Longines ir Wittnauer laikrodžiai, paprasti ir auksiniai; didelis gintaro puošmenų, pradedant žiedais ir baigiant karoliais ir apyrankėmis, pasirinkimas.

Žiedai su deimantais, akvamarinais, amėtistais, opalais ir visais kitais brangiaisiais ir pusiau brangiais akmenimis; taip pat kultūrinių perlų karoliai ir kiti papuošalai; ivory, koralai ir t.t.

Prekės importuotos iš įvairių Vakarų Europos kraštų, atraktyvios, aukštos kokybės, neaukštomis kainomis.

Mūsų adresas:

TERRA, 3237 West 63rd Street,
Chicago, Illinois 60629.
Telefonas — 434-4660.

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILNIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA IŠEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŲA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAUS PRASANT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

PENKIOLIKA ORGANIZACIJŲ!

Vėl artėja pavasaris, o rodos dar taip neseniai po vasaros karščių iš paplūdimių sugūžėjimui parengimų sales, o štai ir baigiasi tų parengimų sezonas vadovybės pateikiant atskaitomybę už atliktus darbus savo organizacijų suvažiavimuose bei seimuose.

Toki dvimetinį seimą šį pavasarį gegužės 29-30 dienomis ruošia ir Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, kuris įvyks šiemet Philadelphiaje šeštadienį ir sekmadienį, kapų puošimo savaitgalį. Tuo pačiu laiku bus ir Vilties Dr-jos suvažiavimas. Laiko atrodo dar daug, bet žinant, kad šiame krašte viskas iš anksto planuojama, reikia ir mums jau pasirūpinti aptarti savo skyrių susirinkimuose ALT S-gos dabartinę ir ateities veiklą, pasvarstyti, ar turėsime ką pranešti Seimo atstovams apie savo skyriaus įnašą į bendrąją Sąjungos darbą.

Pagrindiniu kalbėtoju Seime bus dr. Jonas Balys tema "Tautinė idėja lietuviškos išeivijos veikloje".

Seimuose, kaip žinome, klausimų iškyla be galės ir visada trūksta laiko juos išdiskutuoti, padaryti tinkamas išvadas. Ir dažnai dėl to, kad atvykstante nepasiruošę kalbėjimui, neišnagrinę savo keliamų problemų skyrių susirinkimuose, o kartais ir todėl kad nedalyvaujame visuose seimo posėdžiuose, kur tas pats klausimas būna jau nagrinėtas. O pagaliau būna ir taip, kad savo nuomonėje esame užkietėję. Štai neseniai viename seime atsitiko taip, kad vienas atstovas atsistojo prieš seimo visumą, reikalaudamas žūt būt praversti savo nuomonę, kuri nesiuderino net su organizacijos įstatais. Tas vienas, rodos, visiems taip aiškus klausimas, išskyrus nuomonės reiškęją, sustabdė seimo eigą daugiau kaip valandai ir... tas žmogus būtų dar kalbėjęs visą dieną ir naktį reikalaujamas paklusti visus jam viena, jei seimo atstovai nebūtų jam vienam šventos ramybės dėlei nusileidę. Ir jis laimėjo prieš visus delegatus ir prieš org-jos statutą.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga ne tik pati vykdo savo uždavinius Lietuvos naudai, bet objektyviai vertina ir kitų organizacijų veiklą, nežiūrint ar tų org-junariai yra seni ar jauni.

Draugas š.m. sausio m. 25 dieną išanginiau lyg bandydamas nvertinti ALTos veiklą. Tarp kitko rašoma: "Jau nieji dar pridėda, kad jie neįtelpa į VLIKą ir ALT sudarančių 15-kos politinių partijų bei grupių rėmus ir todėl, kad jos praktiškai mirusios jau tada, kai jie dar nebuvo gimę... Reikėtų peržiūrėti mūsų politinio organo sudarymo būdą. Jų tarpe turėtų būti ir veržlaus jaunimo, kurio gera dalis pastaruoju metu labai greitai ir vykusiai orien tuojaasi politiniame gyvenime ir netgi praktiškai rodo taiklaus veikimo kryptį".

Niekas neginčys, kad visuomet reikia peržiūrėti veiklos statutus, kitiškai peržvelgti darbus, tam ir yra suvažiavimai, seimai. Tačiau, jeigu mūsų jaunimas neįtelpa į penkiolika esamų lietuviškų org-jų rėmus, tai tenka labai stebėtis ir nusiminti, kai tuo tarpu amerikiečių jaunimas įtelpa tik į tris politines partijas ir gal todėl jis reiškiiasi labai aktyviai, nes org-jų nedaug, bet narių jose daug. Tik pažvelkime į jų rinkimus, visur vyrauja jaunimas darbuose, o koks gi procentas dalyvauja mūsų jaunimo Bendruomenės rinkimuose?

O jeigu tos partijos mirusios, tai tikrai jaunimo pareiga jas atgaivinti, suaktyvinti, o tada galės keisti ir įstatus pagal savo skonį. Penkiolika organizacijų! Tegūgi mūsų jaunimas pasirenka vieną iš jų ir sustiprina, ką gi naujesnio galėtų beieškoti?

Tiesa, kad mūsų jaunimas sugebą pasireikšti teigiama prasme politiškai, bet jeigu neįtelpa į 15-ką org-jų kurių tikslai yra tie patys, tai darosi išvada, kad jie niekur nenori priklausyti, o pasidarbuoti tikrai pasitaikius progai ir esant gerai nuotakai, o nenori jokios atsakomybės bei atskaitomybės pateikti lietuvių visuomenei, kuri sudaro jų darbų materialinį ir moralinį užnugarį.

ALTS-gos nariams šis klausimas taip pat yra aktualus ir reikalingas apsvaistymo.

E. Čekienė

LIETUVIŲ TAUTINĖ MAŽUMA AMERIKOS GYVENIME

MARTYNAS KAVOLIS

Tautinių mažumų teisė ir praktika keičiasi pagal ekonominių, socialinių, politinių ir religinių sąlygų bei jų gynybos pasikeitimus tam tikru laiku ir tam tikroje vietoje.

Pabėgėlių ar azilio teisės apsauga yra religinės ir pasaulėžiūrinės kilmės. Ji paastrėjo, kai iš vienos pusės padidėjo pabėgėlių skaičius po rusų bolševikų revoliucijos ir kai iš antros pusės sumažėjo ekonominiai galimūmų dideliu skaičiui pabėgėlių aprūpinti butais ir darbu dabartiniu ekonominės krizės metu privatinio kapitalizmo sąlygose. Pabėgėliais pirmojo pasaulinio karo metu ir po jo rūpinosi bažnytinės institucijos. Jais susirūpino tarptautinės institucijos, kai po antrojo pasaulinio karo pasirodė, kad kiekvienas trečias Vakarų Vokietijos gyventojas buvo vokiečių ar kitokių tautybių pabėgėlis. Jų dauguma pasiliko Vokietijoje ir mažuma išemigravo po visus pasaulio kraštus. Amerikos Jungtinės Valstybės pasirodė darančios daugiau sunkumų pabėgėliams priimti, kurie čia buvo biznieriškai vertinami pagal jų raumenų kokybę ir giminių ar draugų garantijas butui ir darbei gauti. Beveik visi lietuvių pabėgėliai po antrojo pasaulinio karo emigravo kaip "žemės ūkio darbininkai", kurių dalis pateko net pietų valstybėsna lygiomis sąlygomis su negrais dirbti. Čia nebuvo priimami sergą ir negali dirbti pabėgėliai. Čia anuomet pabėgėliams veikė darbo ir socialinės apsaugos suvaržymai. Vienas senesnio amžiaus lietuvis pabėgėlis, buv. banko direktorius, apibūdino lietuvių pabėgėlio padėtį sakydamas, kad mes čia esame menkiausių darbininkų padėty su mažiausiu uždarbiu. Neseniai paskelbta, kad Amerika po antrojo pasaulinio karo išsileidusi vieną milijoną pabėgėlių, kurių daugumą sudarė pabėgė kubiečiai, kuriems buvo teikiama speciali valdžios pagalba. Kudirkos byla parodė, kad net ir dabartinio šaltojo karo metu individualiniams lietuvių pabėgėliams tebetaikomi panašūs pabėgėlių teisės suvaržymai, kurie buvo taikomi kolektyviniai visiems europiečių pabėgėliams po antrojo pasaulinio karo, jei jie nesudarė ypatingo politinio intereso.

Tautinių mažumų teisė eimė tarptautiniai reikštis buv. Tautų Sąjungos pastangomis Ženevoje, kai iš naujai susidariusių valstybių buvo reikalaujama priimti nustatytas tautinių mažumų garantijas, kurios tačiau nebuvo privalomos senosioms didžiosioms valstybėms. Tokiu būdu Lietuva turėjo tokias garantijas priimti prieš priimama ton sąjungon rodos 1922 m. Po antrojo pasaulinio karo susidarė universalinė žmogaus teisių konvencija, kurios didžiosios valstybės taip pat vengė. Bet net ir priėmus tarptautines garantijas mažumų teisei apsaugoti, vis dar susidaro didelis tarpas tarp nuostato ir praktikos. Tautinių mažumų teisė praktiškai veikia tiek, kiek atitinkama mažuma pajėgia savitarpį susicementuoti, sudaryti pajėgų savo grupės socialinį vienetą ir

savo teises ginti praktiškais veiksmais.

Tautinių mažumų diskriminacija visur pasireiškia lygiai tokiu pat būdu, kaip ji pasireiškia moterų, senesnio amžiaus individų, užsienyčių gimusių asmenų ir pabėgėlių diskriminacijoj. Amerikiečių moterys tebekovoja dėl lygių teisių darbe. Išleistas įstatymas dėl lygių galimybių privatinio ūkio pramonėje ir prekyboje. Reikalaujama kad visos įmonės ir mokyklos priimtų reikiamą procentą juodosios mažumos žmonių. Sudaryta speciali valstybinė tarnyba ir lėšos mažumų žmonėms paruošti ir jų ekonominiams išsivystymui pakelti. Juodosios rasės žmonės dabar daugiau renkami ir skiriami atsakingoms federalinėms, valstybinėms ir vietos valdžios pareigoms šalia jau ten buvusių kitų tautinių mažumų atstovų. Tik ten dar pasigendame lietuvių atstovų, kurie šiaip pasiekė žymių laimėjimų techninėse, mediciniškos ir mokytojų profesijose.

Bedarbė atsiliepie visų pirma mažumoms ir pabėgėliams. Ji dabar

dar padidės, kai mažinamas kariuomenės skaičius ir karinio apginklavimo ruošimas. Ji visų pirma palies praktiškai diskriminuojamus mažumų žmones, senesnius asmenis ir aukštesnio už darbo gavėjus, jei jų ne užstos darbininkų unijos ar kiti įtakingi veiksniai. Tat rodo, kad lietuviai, šalia savo uždavinio laisvinti tėvynę ir išlaikyti savo tautinę kultūrą išeivijoje, turi dar visai konkrecių praktiškų einamųjų uždavinių ekonominiams, socialiniams bei politiniams būtinumams gyvenamame krašte tenkinti. Todėl pastarieji turėtų būti įrašyti lietuvių laisvinimo veiksmų programon. Juk be pašalinių individualinių norų sutvarkyti bendruosius socialinius reikalus taip kad jie nekenktų asmenų ar grupių interesams, mums lietuviams visų pirma reikia subręsti savitarpį ir organizuoti veikti naujose gyvenamo krašto socialinėse sąlygose. Juk mūsų socialiniam efektyvumui gyvenamame krašte nepakanka vien jausminiai blyksnelė ir pripuolamai pasmarkauti, kai socialinės ydos jau paliečia mus pačius.

Socialiniu pasireikšimu bažnytinės srityjėmė rūpinis Romos katalikų (Nukelta i 4 psl.)

Šis bei tas

Ir gerų norų žmones, idealistinių nuotaikų veikėjai, kartais nukrypsta, pamėgdami kurią vieną naudingą sritį -- į siauro galvojimo kraštutinybę. Ima vien savosios vagos prasmę žiūrėti, kitų sričių nepastebi, nevertina. Tokia silpnybė, tiesą tariant, net žymiesiems mokslininkams, profesoriams, sunkiai išvengiamas. Todėl kai kada yra būtina iš šalies pastebėti, nukrypusių linijų taisyti, kad mūsų veiklos vėžimas nenusivirtų į pagriovį. Žinoma, geriausia, kai patsai žmogus ugdo savyje savikritiką. Bet blogai, kai veikėjas tampa uždaras bet kokioms pastaboms ir kritikai mintį laiko įžeidimu.

Štai vienas silūto puikų ir tikrai remtiną dalyką: statyti mūsų seneliams namus. Betgi ta proga jis ima peikti mūsų muziejus, archyvus ir dar kai ką: esą visa tai neprilygsta senelių globojimui. Ar ba kiti protarpiais vis piktokai užpuola mūsų šę operą -- didelės išlaidos! Girdi, tie pinigai panaudotini politinei, kultūrinei veiklai, švietimui, sportui ir kt. O iš tikrųjų tokios nuomonės bemaž višišiai netikslios. Reikia žiūrėti visuotinau, apimti plačiau. Juk visos sritys turi svarbą, būtiną vietą, taip pat ir savo mėgėjus darbininkus. Pavyzdžiui, kas įdeda daug širdies ir aukos (arba lėšų) puoselėti operai ar muziejui, tas -- senelių globai vargu ar bus labai karštai naudingas. Be to, lygiagrečiai visas sritis ugdat -- visoms geriau ir sekasi, nes viena kita gražiai papildo. Tautos bendruomenė yra kaip sveikas organizmas: koją ar pirštą skaudant -- ir galvai nesmagus rūpestis.

Anot J. Mills, mūsų laimė, kad žmogus yra netobulas. Tai kursto ryžtingumą tapti vis tobulėsiu, paakstina valią veiklumui, savarankiškam pastangom ko nors siekti. Ne tiek svarbu, kokio tobulumo tuo tarpu esi, bet -- kiek nuolatos stengiesi veržtis į gėrį. Kiek ilgiesi be paliovos tobulėti, savo dvasią švieson kelti. Tauti ugdomos žmogaus prigimties jėgos bei gabumai, nes nė vienas neužgimėme tobulu ir išsilavinusiu. Tad ne tiek smerktinos žmogaus esamos silpnybės ar klaidos, bet ypač vertintina, kiek tas asmuo stengiasi taisyti iš klaidų, nugalėti savo ydas. Dėl to ir savikritika kiekvienam būtina, nes be to nėra pažangos. Priežodis sako: Ir dygus dagis -- prąžysta švelniai rausvu žiedu.

Taip į kaimyno ar bendradarbio netobulybes reikėtų žiūrėti atlaidžiau, be piktumo ir be barnio, nes ir ydos, kaip natūralios žmogaus prigimties savybės -- turi tam tikrą prasmę bendrame žmogiskumo sudėtingume. Jas nugalėdamas, asmuo net pajunta tyro džiaugsmo, darosi lyg turtingesnis, šviesesnis. O mūsų tarpusavio santykiuose dar per daug reiškiasi siauro ambicingumo, net neklaidingumo įsivaizdavimų. Iš to dygsta ne kultūringi ginčai, vienas kito kapstymas, apsižodžiavimai. Tokių šiurkštumų priežastys glūdi mūsų pačių viduje, tik mes neįjaučiame, savo krislių akį nematome. O reikia ryžtis kietai ir nuosekliai rauti iš savęs tų įsivaizdavimų piktžoles.

Paskelbta LRD komisija praeitų metų literatūros premijai skirti. Pagal Pr. Naujokaitį, mūsų grožinės kūrybos knygų derlius 1970 m. nebuvo skurdus. Preminiu atžymėjimu domisi ne tik autoriai, bet ir skaitytojai, nors vis retėjančių, visuomenė. Mažiau rūpi teikiama pinigų kiekis, o daug svarbiau -- kuri knyga ypatingiau išskirtina, plačiam dėmesijui išskirtina. Skaitytojai, žinoma, itin mėgsta išgirsti vis naujesnį vardą. Daugelio nuomone, kaip girdėt, pernykštis knygų derlius -- ypatingai išsiskyrė S. Rūkienės atsiminimai. Ne tik svarbus turinys, tiesiog istoriškai jautrių įvykių sklaidas, bet ir forma lengvai lanksti, patraukianti. Jei daugiau panašių knygų turėtume, gal vėl mūsų žmonės gausiau grįžtų prie savos literatūros skaitymo, o tai būtų sykiu ir autoriams nemaža pasakata. Kai jau nevienam autoriui už atsiminimus buvo skirtos premijos, regis, ir šiai nepaprastai išvermės bei gabumų lietuviui, taip vaizdingai nupiešusiai Sibiro kankynes -- priderėtų bent tokia padėka, t.y. pagerbimas premija.

Lietuvių delegacija pas Rochesterio miesto burmistrą Stephen May, Lietuvos nepriklausomybės šventės proga burmistru pasirašant proklamaciją. Prie stalo sėdi: burmistras Stephen May ir ALT Rochesterio skyriaus pirmininkas J. Jurkus, Stovi iš kairės: Pr. Puidokas, prof. Virginija Krivytė, LB apyl. pirm. R. Liutkus, Z. Tamošiūnienė, rašyt. J. Jankus ir kun. L. Januška.

VASARIO ŠEŠIOLIKTOSIOS AKTAS – TAUTOS VALSTYBINGUMO ŽENKLAS

J. JAKŠTAS

Kiekvienas minėjimas yra istorinis, t.y. minėjimas įvykio, kuris kadaise atsitiko. Kai koks įvykis prisimenamas, tai jis ideališkai lyg per keliamas į dabartį ir laikomas pagarbiu, vertingu. Jis tarsi sudabartinamas. Vasario 16 d. Aktas ir yra tas sudabartinamas praeities reiškinys ženklinąs mūsų tautos prisikėlimą savaimingam valstybiniam gyvenimui.

Klausant kasmet sakomų to Akto minėjime kalbų arba skaitant straipsnius apie jį vis

Lietuvių tautinė mažuma...

(Atkelta iš 3 psl.)

vyskupų nacionalinę konferenciją Jungtinėse Valstybėse, kai ji šiomis dienomis sudarė savo naują patariamą organą (Advisory Board) jai tarptautiniais, švietimo, sveikatos, labdarybės ir komunikacijos reikalais patarti. Tai ta rybai pavesta apsvarstyti, ar įmanoma sudaryti vieną nacionalinę ir keltą apygardinių kunigų tarybų. Tokios jau veikla Olandijoje ir Kanadoje, siūlydamos pakeitimus dvasiškių celibato, vedybų santvarkos, gimimų kontrolės ir katalikų katekizmo reikalais. Jai taip pat pavesta ištirti skurdo priežastis dėl kurių valstybės valdžia turinti nerealias vil-tis. Šioji taryba susirinks Washingtone pirmą kartą ateinančią vasarą ir vėliau suvažiuos kartu metuose. Šioji taryba sudaryta iš 10 vyskupų, 10 diecezinių kunigų, 5 moterų vienuolių ir 20 pasauliečių, kurių tarpe yra 4 juodųjų rasės ir 4 ispanų amerikiečių atstovai. Pastarieji esą pakankamai informuosią apie visų tautinių mažumų skirtingus sentimentus ir iš jų išeinančius skirtingus praktiškus būdinumus. Kyla klausimas, ko dėl šiose centriniame bažnyntiniame patariamame organe nėra lietuvių mažumos atstovo.

išryškėja jo dabartinis kumas. Jis dažnai suplakamas su kokiais mums rūpimais tautiniais dienais klausimais. Pvz., vienas kalbėtojas Vasario 16 d. progą pasinašino šnekėti apie liberalus, konservatorius, bendradarbiavimą, nair žinoma, apie Simą Kudirką. Tai mus dirginantieji klausimai, o paskutinis net ir deginantis. Bet apie juos galima visokiomis progomis kalbėti. O į Vasario Šešioliktąją turėtume istoriškai žvelgti. Bet čia stoji skersai kelio vienas kliuvins, kurį mūsų žinomas publicistas ir autorius pavadino "šimteriopas kartojimas". Todėl jis ir priduria, jog Vasario Šešioliktosios minėjimuose "svarbiau .. rasti akstiną giliau pergyventi dabarčiai ir galvoti apie ateitį". Iš tikrųjų, pergyvenimas dabarties ir galvojimas (ar, geriau, svaiojimas) apie ateitį -- tai mūsų bėgamojo visuomeninio bei tautinio gyvenimo turinys. O Vasario Šešioliktąjai dera vis dėlto istoriškas žvilgsnis. Iš jos galima surasti angelę ir pro ją mesti žvilgsnį į praeitį. Šiame trumpe pame pranešimelyje mano pasirinktas žvilgsnis yra mūsų tautos tradicinis valstybingumas. Tad pokalbio tema: Vasario 16 d. Aktas -- tautos valstybingumo ženklas.

Temos prasmei paryskinti tiks geriausiai palyginimas mūsų Vasario Šešioliktosios su kitų valstybių bei tautų panašiais minėjimais. Paimsim, pvz., kad ir JAV liepos 4 šventę. Joje minima, kaip kontinentalinis kongresas (13 konfederuotų valstybių) 1776 m. liepos 4 d. paskelbė kolonijas nepriklausomas valstybes, USA ir vedė karą dėl nepriklausomybės. Čia liepos 4 d. aktas reiškė valstybės įkūrimą. Jis yra realus valstybės įsteigimo dokumentas. Kam teko gyventi prieš antrą Pas. karą Vokietijoje, galėjo stebėti vokiečių šventę sausio 18 d. Reicho įkūrimo šventę. Čia minėta die-

na, kada Vokiečių valstybės, nugalėjusios Prancūziją, per savo kariuomenių ir valstybių vadus Versalio vad. Veidro-džių salėje paskelbė įkuriančios Reichą. Aktas buvo realus, nes nuo tos dienos Reichas ėmė gyvuoti.

Turime ir kitokių realių valstybių įsteigimo aktų. Štai Prancūzija kasmet švenčia liepos 14 d. Iš tikrųjų ši šventė ženkliną 1789 Prancūzijos politinio kalėjimo Bastilija vadinto paėmimą. Šis kalėjimas kiek vėliau imtas laikyti Prancūzijos senos (monarchiško) režimo simboliu ir jojo paėmimąpa laikė senosios Prancūzijos žlugimu ir naujosios pradžią. Iš tikro Bastilijos paėmimas neturėjo tiesioginio ryšio su naujosios Prancūzijos pradžia. Jai pradžią davė jau anksčiau sušaukti Generaliniai Etatai. Bastilijos paėmimas tebuvo simbolinis senosio režimo žlugimo ženklas ir naujojo pradžią. Antras panašus valstybės pradžios aktas yra Šveicarijos tautinė šventė rugminių dieną, kada 1291 m. trys žemdirbių bendruomenės prie Lucernos ežero sutarė sąjungą. Sutar-ties tekstas atrastas vos 18 a. gale ir nuo to maždaug meto pradėta švęsti tautinė šventė. O žinoma, kad tas aktas nesukūrė Šveicarijos. Ji įvystėsi pamažu ir galutinai susidarė tokia, kokia ji šiandien yra jau Napoleono laikais. Tad tas Šveicarijos Riutli aktas 1291 m. yra simbolinis, jis nereiškia Šveicarijos valstybės įsikūrimo.

Suminėjus dvejopus minimus valstybių pradžios aktus, keltintas klausimas, kuo reikia laikyti mūsų Vasario Šešioliktąsias. Klausant mūsų kalbėtojų paskutiniiais metais ir skaitant straipsnius laikraščiuose gaunamas išpūdis, jog jis pripažįstamas realiu aktu. Maždaug sakoma, kad štai pasklido krašte džiaugsminga žinia, Vilniuje Tautos Taryba paskelbė nepriklausomybę. Tuojau pakilo ir su-

sibūrė savanoriai -- ir Lietuvos respublika įkurta. Taip pvz., Dirvos 11 nr. 1971. 11. 10 skaitome: "O tikrieji lietuviai už Aktu paskelbtą nepriklausomybės bei laisvės idėją buvo pasiryžę ir gyvybę aukoti. Savo ryžtą jie įrodė gausiai stodami savanoriais į Lietuvos kariuomenę ir narsiai kovodami su bolševikais, bermontininkais bei lenkais, bandžiusiais sutrukdyti nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymą. Jų auka ir pasišventimu Vasario 16 aktas tapo kūnu".

Nesiimant gvildinti šio jausmingo ir patriotinę širdį kutenančio pa-reiškimo, turime pripažinti, kad jis nesiderina su anomis Vasario Šešioliktosios istorinėmis aplinkybėmis. Tai turėtų būti aišku ypač mums jau į aštuoniasdešimtį įžengusiems seniams arba artėjantiems prie jos, kuriems tos Vasario šešioliktosios dienos stovi akyse. Jos buvo tamsios, niūrios, okupacijos slogučio dienos. Dienos, kur mūsų kaimo ir miesto žmonės gyveno palenkti tironiškam kariškam okupantų režimui ir pavesti tiesioginių viršininkų valdžiaus žandarų sauvalei. Jų nuolatos reikalaujamos rekvizicijos, beveik kas savaitę per seniūnus skelbiamos, ir jų pačių daromos namų kratos nesiliovė drumstus kaimiečių ramybės. Jos laikė juos nuolatiniame baimėje. Kai okupantai pajuto, kad kaimiečiai, nepaisant rekvizicijų ir kratų turi vis dėlto daugiau nei jiems leista, griebėsi dar kietesnių priemonių. Uždraudė malti malūnuose be leidimo. Kai tas mažai padėjo, nes žmonės galėjo susimalti kiek reikia savomis girnomis, duotas griežtas įsakymas suvežti jų viršutinius akmenis į žandarų būstinę. Iš baimės žmonės vykdė įsakymą, nors kai kurie gudruoliai vežė senus suskilusius akmenis vietoje naudojamųjų. O šiuos slėpė šiauduose.

Prie materialinio slogučio prisidėjo dar ir dvasios. Nei mokyklų, nei spaudos, nei jokių organizacijų nebuvo. Žmonės gyveno nežinioje. Nežinojo, kas dedasi pasaulyje. Žodžiu sakant, Lie-

J. GRAUDA

Apie ryšių su tėvyne monopoliją

Kada suplaukia keliolika leidinių ir tų leidinių rašytojai ir vadeivos šneka ta pat tema, nori-nenori, daraisi temos išdavų arbitru.

Taip pasakė vienas tautietis, ir mes su juo sutikome, apklausėme jį detaliau ir, kadangi jis, pagal statistikos didžiojo skaitmens tezę yra kaip ir masių nuomonės reiškėjas, skubame patyrimu pasidalyti su gerbiama skaitytojais.

Atleiskite už ilgesnį įvadą, bet kada mūsų kolumna išplaukė, kaip dabar daug kur sakoma, "į plačiuosius vandens", pilame į savo kolumną vandeni kibirais. Juk daugelio mūsų garsių žurnalistų dorybė, išplaukus į plačiuosius vandenis, ir yra narstymas tuose vandenyse, nesiekiant nei krašto, nei išvadų dugno.

Dabar į plačiuosius vandenis ima plaukti jau ir rašytojai. Jiems jau tariamasi svariausias komplimentas: mūsų tautietis plačiuose vandenyse! Vargšai tie rašytojai ir poetai, kurių raštuose pilna vandens.

Atleiskite, kad mes irgi bandome įpilti į savo kolumną daug vandens, nes tai jau beveik žurnalistinio genialumo požymis.

Kaip ir tinka, kada jau mažai vietos bėra pačiai temai, atsimename ją kolumnos pabaigoje.

Ergo: ryšių su tėvyne monopolija.

Aišku, niekas negali turėti čia tos garbingos monopolijos. Visi esame lygūs amerikietiškaipilietybėje, ir tėvynės sentimentais link old country, Kraštui.

Beje, ir vėl neriamė į plačiuosius vandenis: ar gera, ar bloga, ar kvaila Lietuvą vadinti Kraštu? Vėl plačiųjų vandenų problema, kur įmanoma pilti vandenį tiesiog iš sodelio laistymo žarnos.

Ergo: bendravimo monopolija. Kodėl jos savinasi tikrai akiratininkai? O kur metmeninkai, bežemiai, post-žemininkai, tėviškažiburininkai, vienybiečiai, laisviečiai, vilniečiai, kavolistai, rekašinninkai, sauliasimoliūninkai, šviesiečiai, santariečiai, edvardosulaitininkai, kreivėniečiai, mekomanai, provladimiroviečiai, dvasiškiniai leftistai, skautai akademikai, akademiniai simpozininkai, įe-zuitų leftistai iš Laiškų lietuviams, prokoncertinis jaunimas su Rutyte ir Kvikiyte, prokoncertinis senimas su... X.Y.Z.

Sąrašą (dar nepilną) surašė mūsų tautietis ir atkiso mums, kaip svarstymų objektą ryšių su tėvyne monopoliją.

Jis dar pasakė:

-- Aš turiu arbitrą. Tai Aidų žurnalo kapelionas Girnius, paskelbęs urbi et orbi: ryšys su tėvyne neturi būti verčiamas lyg vienos kurios grupės monopolium. Girnius patvirtino, kad nereikia egzistinės tautos polarizuoti, kas už koncertus, kas prieš koncertus? Reikia atvirybės laiku... ir sau. Reikia ir Aidams leisti įstoti į tą sąrašą.

-- Tai ką gi nori įrodyti? -- paklausėme rūpestingojo tautiečio.

Jis nesusigaudė ką atsakyti. Apsidairė, pačiu-pinėjo ilgą savo sąrašą, kur surašyti visi, kam akiratininkai atima bendravimo ir koncertomanijos pri-matą, ir, atsidusęs, pasakė.

-- Nieko.

Mums atrodė, kad problema -- kas už ką -- kas prieš ką -- kas ir kaip -- dar nepriėjo prie plačiųjų vandenų. Pasiėmė plunksnas, išgalandė liežuvių, vis dar neturime saujoje peilių ir pistoletų.

Aštrinkime, vyrai, problemą.

tuva anomis dienomis buvo, tariant Baranausko žodžiais, ir tamsi, ir juoda.

(Bus daugiau)

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
PRENUMERATĄ

VYTAUTAS ALANTAS

GAISRAS GIRIOJE

Ištrauka iš romano 'Šventaragis'

Jie sustabdė žirgus už poros varsnų, bet ir tokiame atstume pusės nykščio didumo skruzdės siuvo per kelią neduodamos ramybės arkliai. Pats skruzdynas, žmonių pramintas Skruzdžių Valsčiuumi, dunksojo po medžiais, kaip didžiulė šieno kupeta sulig žmogaus didumo. Kiek tik akis apmetė aplink skruzdyną juodavo tik plika žemė, be jokio žolynėlio. Galybės skruzdžių šlamojo ir medžių kamienais. Arčiau skruzdyno augančios pušies vienoje kamieno pusėje juoda vabalų srovelė kilo į viršų kitoje -- leidosi žemyn.

Vyrai išiklausė: skruzdžių karalystė darbavosi tyliai ir kraupiai šiušėdama. Buvo šiurpu klausytis to slėpinio ir kažkaip grėsmingo kuždėjimo.

-- Žiūrėkit, kas ten! -- riktelėjo Mantas rodydamas skruzdyno viršūnę. -- Ten lyg žmogaus rankos, lyg kojos kyšo išlindusios!

-- Žmonės kalba, kad Rūdabazdis ten savo aukas užmetęs, -- tyliai pasakė Šilinis.

-- Ką, iš proto išėjai! -- šuktelėjo Šventaragis pasišlykštėdamas..

-- Nežinau, sklinda tokios paskalos, -- ramiai kalbėjo Šilinis. -- Mat, užmuštas ar surištas žmogus užmestas ant skruzdyno dingsta kaip ugnyje: nelieka jokio pėdsako. O Rūdabazdžiui, matyt, kartais reikia taip nusikratyti savo aukomis, kad nė šuo nelotų. Kas gi ieškos pražuvėlio skruzdynė?

Draugai nujojo toliau tylėdami. Skruzdynui dar neišnykus iš akių jie išgirdo besitartinančių žmonių traškas kalbas priešakyje. Šventaragis davė ženklą, ir jie išsukę iš kelio pasislėpė tarp medžių.

Iš kelio užvingio pasirodė penki raiteliai. Priešakyje jojo rikis Žiobrys ir jo sūnus Karijotas vesdamas už pavadžio žirgą, ant kurio nuleidęs galvą sėdėjo žilagalvis vyras surištomis už nugaros rankomis ir parištomis kojomis žirgo papilvėje.

-- Tai matai, bičiuli, mes tave patubdysime ant skruzdyno viršūnės ir galėsi čiulbėti ten savo daineles pačiai skruzdžių karalienei: tu gi pripratęs linksminti didžiūnus! -- kalbėjo rikis Žiobrys gerai nusiteikęs. -- Mindaugo ar skruzdžių karalienės dvaras, ar ne tas pats? O kai karalienės vergės, tos darbščiosios ir vaišingosios skruzdelytės, tau ant liežuviu užpils savo rūsiuose išrauginto rasalo, tai tavo liežuvis pasidarys dar miklesnis, kaip kad pavilgytas midaus taurėje! Gražbylostės, gražbylostės pamokys tave skruzdės! -- garsiai nusijuokė rikis. -- O kai tu imsi skalauti savo liežuvį apie suvienytą karalystę, tai labai patikisi skruzdžių valdovę ir atsigerindama ji lieps sa-

vo vergėms pakasyti tau barzdą, kad saldžiau užmerktum akeles karalienės minkštuose pataluose, -- visi vyrai garsiai nusikvatojo.

-- Dainius Džiūgas! -- sušnabzdėjo Šventaragis.

Jis atsiminė Džiūgo paskutinį apsilankymą Padysnio pilyje. Senasis kunigas Kunotas ir Džiūgas buvo geri seni draugai. Džiūgas sudėjo ne vieną sąskaitą apie Kunoto karo žygius ir nuotykius svečiose šalyse, bet po paskutinio susitikimo jie išsiskyrė priešais. Dainius karštai gynė Mindaugą, pranašaudamas jį tapsiant vieninteliu Lietuvis viešpačiu, o Kunotas kietai gynė senąją santvarką. Jie taip susinio-vė, kad senasis kunigas iškarščiaavęs dainių apšaukė niekatauskiu kvakna ir išvarė iš savo menės. Tuo tarpu raiteliai sustojo, ir Karijotas, nušokęs nuo žirgo, atrišo Džiūgui kojas ir nukėlė ant žemės.

-- Tik kažin, tėvužėli, ar prieš pasiunčiant tą dainorių į skruzdžių karalienės dvarą, nereikėtų su juo kaip reikiant atsisveikinti? -- ir nelaukdamas tėvo atsakymo jis kirtu vytine belaisviui per nugarą.

Dainius aiktėlėjo iš skausmo pro sukąstus dantis.

-- Gerai, sūnaiti, atsisveikinau, o dabar jam vėl suraišiok kojytes, kad neimtų kvailioti ir nesu sigalvotų bėgti iš vaišingojo skruzdžių karalienės dvaro pasiraitojęs kelnės.

(Bus daugiau)

KŪRYBA IR MOKSLAS

J. MIKĖNAS

Kanklininkas. Gipsas, 1943.

JUOZAS MIKĖNAS MONUMENTALIOSIOS SKULPTŪROS KŪRĖJAS

Stepas Vyckintas

Juozas Mikėnas yra vienas iš žymiausių Lietuvos nepriklausomybės laikotarpio dailininkų. Nors likimo buvo priverstas gyventi ir kurti apie 20 m. bolševikinėje valdymo sistemoje, kur menas ypač apjungtas komunistų partijos interesams, tačiau jis visu atkaklumu gynė savo meninę individualybę ir vengė kompartijos užsakyimų. Jis liko ištikimas sau ir lietuvių tautai. Šiemet, minėdami jo 70 m. gimimo sukaktuves, su didžiu liūdesiu apgailestaujame, kad jis per anksti atsiskyrė su šiuo pasauliu ir nusinėšė dar daug neįvykdytų meninių planų.

Sukaktuvėninkas gimė 1901 m. vasario 12 d. Skardupių viensėdyje, Aknystos vls., Rokiškio aps. Iš mažatvės jis buvo linkęs į meną, tik dar nenuvokė, kurią meno sėklą pasirinkti. Kurį laiką domėjosi muzika, vėliau lankė Sutkaus dramos studiją, o 1922 m. įstojo į Kauno meno mokyklą, kur studijavo tapybą pas mūsų dailės novatorių Just. Vienožinskį. 1927-31 m. jis išvyko, kaip Švietimo m-jos stipendininkas, į Paryžių, kur studijavo skulptūrą pas žymiuosius prancūzų plastikinio meno specialistus: Charles Despiau ir Gimond. 1931-40 m. dėstė freską, mozaiką, dekoratyvinę skulptūrą Kauno meno mokykloje. Čia jis išugdė gausią jaunųjų dailininkų kartą. 1940-41 Vilniaus dailės mokyklos, 1941 Vilniaus dailės akademijos direktorius. 1941-46 dėstytojas, nuo 1946 profesorius. Nuo šių metų perkeltas į Kauno taikos mokyklą ir dekoratyvinės dailės institutą. Vėliau Vilniuje skulptūros katedros vedėjas. Mirė 1964 m. spalio 24 d. Vilniuje. Kaip žmogus at-

rodė užsidaręs, mąslus, susikaupęs darbui ir kūrybai.

J. Mikėnas subrendo prancūzų skulptorių įtakoje. Rodin, Maillol, Despiau buvo jo įkvėpėjai. Iš jų jis išmoko ieškoti individualių skulptūros formų. Tačiau kūrėjo dvasia ir turinys -- lietuviški. Iš liaudies skulptūros jis prisigėrė lietuviškos dvasios. Jis siekė susintetinti lietuvišką kūrybos dvasią su pasauliniais plastikinio meno laimėjimais. Jis aukojosi lietuviškajam menui, kad jį pakeltų iki pasaulinio lygio. Ir tenka pripažinti J. Mikėnui didžiausią nuopelną -- mūsų skulptūros įvedimą į tarptautinę areną.

J. Mikėnas dalyvauja tarptautinėse parodose nuo 1928 m. Pirmieji jo monumentaliosios tapybos kūriniai buvo ekspozuoti Barcelonoje ir Liege. Jis jau tada pasižymėjo kaip įdomus konstruktivios, lakoniškos aiškios, apibrėžtos linijos kūrėjas. Vėliau jo kūriniai išstatomi Paryžiaus "Rudens salono" parodose. 1929-30 m. akademiniame skulptūros konkurse J. Mikėnas laimėjo pirmąją premiją. Po to jis vis labiau ir labiau krypta į skulptūrą. 1932 m. jis ekspozuoja kūrinius "Ars" parodoje. 1937 m. jis sukuria dekoratyvinį reljefą ir skulptūrą "Rūpintojėli", kuris Paryžiuje išstatomas Lietuvos, Latvijos ir Estijos paviljone. Už šį kūrinių jis gauna didįjį prizą. 1939 m. skulptorius nuliūdė tobulos kompozicijos skulptūrą "Lietuvą", kuri buvo išstatyta tarptautinėje New Yorko parodoje. Tai vienas iš gražiausių J. Mikėno kūrinių, kuris pasižymi ne tik simboliniu idėjingumu, bet ir formų monumentalumu, paprastumu, įtaigumu. Iš ne-

priklausomybės laikotarpio pažymėtini dar šie skulptoriaus kūriniai: "Autoportretas", "Motina", "Vaikas su balandžiu", "Į laukus", "Žmonos portretas", "Vincukas", "Medžio drožėjas", "Moters portretas", "Mergina laukuose".

Neatsisakė skulptorius savo išraiškos formų ir bolševikinio laikotarpio tematikoje. Tik šiame laikotarpyje jis buvo priverstas atiduoti duoklę bolševikinei tematikai. Tuo būdu gimė jo tokie kūriniai kaip: paminklas M. Melnikaiti, paminklas P. Cvirkaui, J. Janoniui, A. Venclovos ir kt. bolševikinių veikėjų portretai. Tačiau ir šiame laikotarpyje jis sukūrė nemirtingų meninių kūrinių, kurie jį dar labiau išgarsina kaip žymiausią mūsų tautos skulptorių individualistą. Tai išskirtiniai kūriniai: "Dailininkės portretas", "Jaunosios portretas", "Žvejas, žvejo duktė ir as". "Duktė ir anukas", "Poilsis", "Taika" ir "Pirmosios kregždės". Nežiūrint bolševikinės taikos sampratos, "Taika" pasižymi dideliu estetinumu, formų švelnumu, kompozicijos darnumu. Ypatinai skoningas kūriny yra "Pirmosios kregždės", kur plastika tiesiog kalba į širdį. Visai ne Mikėno dvasia yra militaristinis kūriny "Pergalė", kur dinamiškai atvaizduoti du bolševikų kareiviai. Mikėnas nebuvo joks militaristas, ir šio kūrinio dinamika neplaukia iš jo širdies. Tuoj matyti, kad kūrėjui primesta tematika ir bolševikinė tendencija.

Juozas Mikėnas buvo skulptorius individualistas, kuris nepaprastai brangino individualinę ir kūrėjo laisvę. Jis gynė savo ir visų žmonių laisvę, kiek jo jėgos leido. Tačiau jo asmeninė egzistencija vertė koegzistuoti su diktatoriniais prievartininkais. Ir nežiūrint tai, J. Mikėnas iškilo aukščiau visų diktatūrų ir visų partijų. Jis liko ištikimas mūsų tautos kūrybiniam genijui. Jis liks amžinas ir dominuos mūsų skulptūros istorijoje.

Kaip jau žinome, pagrindinis tautinės etnikos įrodymas yra kalba, o pagalbiniai elementai yra: religija, papročiai, kultūrinės gravitacijos linkmės, pavardės ir vietovardžiai. Pietryčių Lietuvos etnografinė riba išsilaikyti didelį vaidmenį suvaidino lenkų okupacijos metu Lietuvių Komitetas Vilniuje. Nežiūrint žiaurios pilsudkininkų polonizavimo politikos, šv. Kazimiero Draugijos vardu Vilniaus krašte, ypač pietryčių

• **Lietuvių Profesorių Draugija** spausdina knygą "Lietuvos Universitetas 1579-1944 m.", kuri kainuos 15 dolerių. Profesorių Draugija prašo knygos išleidimą paremti ją prenumeruo-

jant, įsirašant mėcenatais — 500 dol. auka, garbės prenumeratais — 100 dol., ar rėmėjais — bet kuria suma.

Prenumerata ir pinigai siunčiami vardu: "Lietuvos Universitetas", 6015 South Francisco Ave., Chicago, Ill. 60629.

Lietuvos etnografinės sienos

Vilniečių Sąjungos CV pirm. mininko Kazio Veikutis aiškina, kaip buvo sukurta Lietuvos etnografinė riba.

Gal ir pašaipos vertas bus mano aiškinimas, kai nebdamas etnografas, aiškinsiu apie Lietuvos etnografiją. Etnografija pradėjau domėtis tik reikalo verčiamas, kaip vilnietis ir kaip Rytų Lietuvos Rezistencinio Sąjūdžio atstovas Vlika. Vilniečių Sąjunga, turėdama galvą, kaip kaimynų lenkų vis linksniuojamą pretenziją į Vilnių, gyvename baimėje, kad nepasikartotų 1920 metų spalio 9-jį. Buvo manyta išleisti Vilnijos metrašį su nustatytom etnografinėmis ribom, bet prieita išvados, kad etnografinės ribos yra valstybinis reikalas.

Maždaug prieš 14 metų buvo kreiptasi į Lietuvos atstovybę -- Vliką, kad imtųsi darbo nustatyti Lietuvos etnografinės ribas. Etnografinių ribų nustatymui ir studijos paruošimui buvo pasiūlyta vadovauti Vliko pirmininkas velionis dr. Trimaškas, bet jam mirus, darbas pradėjo eiti užmarštin.

Tik 1964 m. Vliko Seime vilniečiai etnografinių sienų klausimą pastatė daug rimčiau -- etnografinės sienos surišome su Lietuvos laisvinimu bendrai, nes atsirado neaiškumas už kokios Lietuvos sudėtį kovojame, kai tuo tarpu lenkai aiškiai pasisako už 39 metų sienas. Galima būtų laikyti pareigos atkovoti Lietuvai laisvę jos politinių sienų ribose. Betgi politinės sienos pagal 1920 m. liepos 12 d. sutartį su Sovietų Sąjunga neapjungė visų Lietuvai priklausančių žemės plotų rytuose ir rytų pietuose; prisėjo su tikti su tuo, ką Sovietų Sąjunga davė jaunai atgimstančiai Lietuvos valstybei.

Vliko Valdyba sutiko su vilnietišku samprotavimu ir sudarė iš vilniečių rytinėms sienoms tirti ir Lietuvos etnografinę medžiagą rinkti komisiją. Po to, 1966 metais prie Vliko Valdybos tapo suorganizuotas Lietuvos Tyrimo Institutas, kuriame rytų ir pietryčių, maždaug iki Gardino, Lietuvos reikalus atstovauja vilnietis istorikas Algirdas Budreckis, o vakarinėms sienoms -- mažlietuvius Martynas Gelžinis.

Kaip jau žinome, pagrindinis tautinės etnikos įrodymas yra kalba, o pagalbiniai elementai yra: religija, papročiai, kultūrinės gravitacijos linkmės, pavardės ir vietovardžiai.

Pietryčių Lietuvos etnografinė riba išsilaikyti didelį vaidmenį suvaidino lenkų okupacijos metu Lietuvių Komitetas Vilniuje. Nežiūrint žiaurios pilsudkininkų polonizavimo politikos, šv. Kazimiero Draugijos vardu Vilniaus krašte, ypač pietryčių

Vilniečių sąjungos cv pirm. Kazyys Veikutis.

Lietuvos pakraščiuose buvo palikoma lietuviškoji gyvybė. Vėikė 350 lietuvių pradžios mokyklų 30 vaikų darželių, 2 gimnazijos ir mokytojų seminarija, 476 šv. Kazimiero Draugijos skyriai ir savišvietos rateliai, Vilniuje veikė ir dabar tebeveikia Kalbotyros Institutas, kuris tikrai yra daug vertingos medžiagos sutelkęs lietuvių tautos etnikai įrodymus.

Vilniečių komisija surinkta medžiagą su autentiškais vilniečių pasisakymais 1966 m. liepos 12 d. perdavė Lietuvos Tyrimo Institutui, kartu pareikšdama savo rekomendaciją. Komisija sutiko su mokslininkų tvirtinimais, kad 1564 m. nustatytose Lithuania Propria ribose anuo metu 83% gyventojų kalbėjo lietuviškai, tačiau pasiremama laiko tekmės atnešais pasikeitimais, komisija pasiūlė pataisą palikti etnografinės Lietuvos ribose Dynos apskrityje rytuose ir Naugarduko - Zietelos apylinkėse pietuose, motyvuodama: 1) kad Dynos apskritis 1842 m. rusų buvo priskirta prie Vilniaus gubernijos, 2) kad 1909 m. rusų policijos gyventojų surašyme Dynos apskritį buvo 699 užsirašę lietuviai ir 59074 vietiniai katalikai, atseit, lietuvių-gudų mišinys, nes tuo laiku tikrieji gudai laikė save stačiatikiais ir 3) kaip Dynos mieste, taip ir jo apylinkėse lenkų okupacijos metu buvo laikoma kone lietuvių centru -- taškyklas lietuviškas tarimas, tik su kai kurių daiktų skirtingais pavadinimais. Tuo pačiu komisija rekomendavo atsakyti nuo Baltstogės iškilio, nes kaip pačioje Baltstogėje, taip ir jos apylinkėse lietuvių nėra ir lietuviškos etnografijos elementai ten jau išnaikinti.

Lietuvos Tyrimo Institutas 1967 m. pasiremamas istorikų Ivinskio, Jakšto, Sužiedėlio ir geografo Pakšto studijomis, Budreckio, Gelžinio referatais bei vilniečių ir mažlietuvius pareikškimais, nustatė Lietuvos etnografinės ribas, kurios pagal 22 puslapių dr. Budreckio referatą suglaustai atrodytų taip:

Rytinė siena prasideda nuo Dauguvos pietų kranto (5 km į rytus nuo Dynos) ir eina į pietus, paliekant Ožechovną gudų pusėje, o Prozorokus lietuvių

pusėje iki Kubličių, kertant į pietvakarius iki Neries upės (10 km į rytus nuo Dalinavo). Atseit, linija nuo Dauguvos iki Neries aukštupio sutampa su sovietų -- lenkų 1921-1939 m. siena. Toliau rytinė siena sutampa su Lithuania Propria siena iki Nemuno aukštupio.

Pietinė siena, prasidedanti nuo Lithuania Propria, kur kertamas Nemunas ir einanti pietuosna palei Nemuno aukštupį, paliekant Korelyčių apskritį lietuvių pusėje ir pasukanti į vakarus iki Naujosios Elnios, kertant skersai Ščaros upę. Nuo Ščaros eina vakaruosna pro Piaskus (gudų pusėje) iki Eismantų (lietuvių pusėje). Toliau Sokolda lenkų pusėje, o Sakalėnai lietuvių pusėje, siena eina iki Beržinės upės, paliekant Janavą lietuvių pusėje. Palei Beržinės upę siena eina iki Augustavo perkasą ir tiesia linija iki Reigardo. Vakarinės sienos mažlietuvius referato neturiu. Bet, atrodo, ji dalinai eina palei Lithuania Propria sieną. Paskui suka į vakarus pro Ungurą (lietuvių pusėje) ir įeina į Potsdamo liniją.

Tai taip suglaustai atrodo rytinė, pietinė ir vakarinė etnografinė siena. Šios sienos daviniam paremti Tyrimo Institutas nutarė išleisti anglų kalboje teisiniais daviniais paremtą mokslinę studiją.

Tikrų žinių neturime kiek bartinis laikas amėš lietuvių bei žalos Lietuvos teritorijai, kuri priskirta prie Gudijos TSR. Yra tik žinoma, kad rytinė dalis (Dynos, Breslaujos ir Gluboko rajone) per paskutinį 1969 m. gyventojų surašymą dar buvo apie 50 tūkstančių užsirašę lietuviškai. Oficialiai Gudijos TSR lietuvių kalba nedraudžiama, bet lietuviškų mokyklų valdžia neišlaiko ir lietuviškos spaudos gavimą trukdo. Norintieji lietuvių išlaikyti, steigia vargo mokyklas arba savo vaikus siunčia į Zarasų -- Švenčionių rajoną. Geresnį padėtį yra Suvalkų-Seinų trikampis; ten yra Punsko lietuvių gimnazija ir veikia pradžios mokyklos.

Čia gal prisieiti įterpti mintį, kad etnografinės ribos nebūvo aiškios Lietuvos nepriklausomybės atstatant, kaip kad buvo netikrume ir pats nepriklausomybės paskelbimas. Lietuvos Tarybos paskelbime 16 vasario akte sakoma "Atstatoma Lietuvos valstybė su sostine Viniuje", bet kokios ribos, nebuvo pasisakyta. Ir gal tik todėl buvo atsiradę nuomonių tai skelbti vokiečių Lietuvos karaliumi, tai samdyti svetimos valstybės kariuomenę ir t.t. Tik Steigiamasis Seimas 1920 m. gegužės 15 d. savo deklaracijoje jau aiškiau pasisakė: "Atstatoma Lietuvos valstybė demokratiniiais pagrindais jos etnografinės ribose". Bet ir Steigiamajam Seimui etnografinės ribos taip pat nebuvo žinomos, nes nebuvo iš anksto tam pasirošta. Buvo kreiptasi į tuometinį Amerikos prezidentą Wilsoną, kuris įpareigojo Harvardo universiteto profesorį Golderį eiti į pagalbą mūsų istorikui Petriui Klimui, Bergi kas galėjo per pusantro mėnesio nustatyti ir moksliskai apginti etnografinės ribas. Todėl ir 1920 liepos 12 d. Maskvos sutartimi buvo gautos tos ribos, kurias sovietų vyriausybė malonėjo duoti.

(Nukelta į 6 psl.)

Viešėdami Chicagoje aplankykite MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVE — PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUSAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

KLB TORONTO TARYBOS PASITARIMAS

Lietuvių Bendruomenės Toronto apylinkės baigiančioji savo kadenčią Tarybą šių metų kovo 7 d. Lietuvių Namuose buvo susirinkusi pasitarimui. Valdybos pirmininkas Vyt. Skrinškas pradėdamas pasitarimą į prezidiumą pirmininku pasiūlė V. Aušrotą ir sekretorium G. Urboną. Susirinkusieji rankų paplojimu pritarė.

Praėjusio tarybos posėdžio protokolą paskaitė sekretorė L. Gvil dienė. Toliau ėjo pranešimai. Valdybos pirmininkas nuolankiai dėkodamas parapijų klebonams, organizacijoms ir kt. pranešė, kad jo kadenčios metu atgaivinta studentų sąjunga, prisidėta prie kariuomenės šventės paruošimo, suruoštas Vasario 16-sios minėjimas ir ta pačia proga -- priėmimas. Prisi-

minė ir apie pasisekusią Vyt. Simokaicio reikalų demonstraciją, kurioje LB buvo aktyvi dalyvė. Taip pat buvo pranešta, kad valdyba yra numatiusi padaryti ateityje. Būtent: kovo 20 d. suruošti preli. M. Krupavičiaus minėjimą ir vasaros metu dalyvauti tautybų karavane. Centru pasirinkta šv. Jono Kr. parapijos patalpos. Baigdamas savo pranešimą pranešė, kad valdyba assistatydina ir paprašė rinkti naują. Tai buvo lyg ir netikėtina staigmena, nes balandžio mėnesio 25 d. renkama nauja taryba ir jai tuo pačiu atimama galimybė pasireikšti bendruomeninėje veikloje. Tuomet iš viso nesuprantama kam reikalinga taryba ir kam tie jos rinkimai? Be to, kaip patirtis yra parodžiusi, kad iki šiol buvusios tarybos nebuvo pilnai pajėgios sudaryti valdybų. Jų norai ir polinkiai buvo daugiau ar mažiau pasinešę į reprezentaciją, bet ne į darbą. Tai gal ir šį kartą į ateinančią naują tarybą buvo pažiūrėta kaip į nepasiruošusią savo aktyvumu ir darbo planavimais instituciją? Antra, kai patys planotojai pasitraukia, tai nebuvo suprantamas ir veiklos planavimas ateityje.

Išdėdinkas p. Stabaičius davė pilną vaizdą apie finansinį stovį. Iš pranešimo paaiškėjo, kad valdybos pinigais išpareigojimas pastatyti kapuose paminklą jau eina prie galo. Solidarumo ir kitos pajamos siekė arti 1800 dol., o išlaidos kiek prašė 1600 dolerių.

Revizijos komisijos vardu pranešimą padarė M. Abromaitis. Buvęs pirmininkas pažintai, kad kasos knyga vedama tvarkingai ir visi įrašai turi pateisinti dokumentus.

Po pranešimų ėjo diskusijos, kurias galima būtų suvesti į naujos valdybos rinkimus ir Vasario 16-sios rengimo metu padarytų išlaidų dengimą.

Valdyba buvo renkama slaptu balsavimu. Į ją įėjo: K. Asevičius, G. Urbonas, D. Renkauskas, S. Masionis, L. Stirbys, p. Butėnas ir J. Karpis. Re-

There's nobody else like you. And this card will prove it.

Ant Cleveland Trust BankAmericard bus jūsų nuotrauka. Tokiu būdu jūs visada turėsite neabejotiną asmens identifikaciją, nesvarbu kur jūs būtumėte ir kokių tikslų norėtumėte tai panaudoti.

Priedui niekas kitas, išskyrus jus, negali ja pasinaudoti. Net jeigu ji būtų pamesta ar pavogta, jums nereikia rūpintis. Jūs nebūsate atsakingas jos panaudojimą. Nei vienai minutei. Nė už vieną centą.

Ir kadangi, tai yra labiausiai respektuojamo pasaulyje banko kortelė, tai duoda jums kredito teisę bet kur. Nėra patarnavimo mokesčio už pirkinius jeigu padengiate prisiūtą sąskaitą 25 dienų laikotarpyje.

Ateikite ir prašykite velti duodamos kortelės bet kuriame Cleveland Trust banke.

CLEVELAND TRUST

Lietuvos etnografinės sienos...

(Atkelta iš 5 psl.)

Nustatytų etnografinių sienų mokslinės studijos darbas ir šiandien nemoriai juda iš vienos dėl kelių priežasčių:

1. Neatsiranda laisvų mokslininkų, kurie reikiamais daviniais papildytų, sugrupuotų ir kruopščiai paruoštų studiją; gal mokslininkus, sakytum, išlepti LE leidykla ir Lietuvių Fondas, kurie už darbą moka gerus honorarus. Jeigu eiti jų pėdomis, studijos paruošimas ir išleidimas kainuotų apie 10-12 tūkstančių dolerių.

2. Mūsų diplomuoti politikai, atrodo, prisibijo kaimyninių politinių reakcijų ir

3. Tai ir lietuviai mokslininkai ir mėgėjai dar yra pasidalinę į minimalistus ir maksimalistus. Minimalistai abejoja dėl Dysnos, Naugarduko ir Gardino priklausomumo Lietuvai, o maksimalistai bara vilniečius kam jie atsisakė Baltstogės.

Dėl Baltstogės iškilusio vilnietiška nuomonė maždaug yra tokia: Istoriniai šaltiniai neabejotinai rodo, kad Baltstogės srities iki 13 šimtmečio antros pusės priklausė buvusiems jotvingiams. Gudų ir vokiečių metraščiuose atžymėta, kad 1283 metais kryžiuočiai sunaikino paskutinius jotvingių pasipriešinimo židinius. Nors jotvingių vadas Skurda ir prašė Lietuvos kunigaikščio Traidenio pagalbos, bet pastarasis dėl tam tikrų priežasčių negalėjo laiku atvykti. Ne tik Baltstogės srityje, bet dar keli šimtai kilometrų į pietus už Baltstogės buvo nukeltos Lietuvos valstybės sienos mūsų valdovų išmintimi ir jėga, tik be atramos į etnografiją iki paskutiniojo Lietuvos-Lenkijos padalinimo. Lietuviai nevykdė nacionalinės politikos užkariautuose kraštuose, kai tuo metu vokiečiai jau naudojo genocidą ir asimiliaciją užimtiems kraštams suvokietinti. Lenkai, o vėliau ir rusai sekė vokiečių pėdomis. Lietuviai šimtmečiais valdomų žemių nekolonizavo ir vietinių gyventojų neasimiliavo. Todėl mes ir pasigendame Baltstogėje ir jos apylinkėse gyvojo lietuvių ir net muziejinės lietuviškos etnografijos. Galima būtų pateisinti paklaidą dėl vie no kito kaimo, bet etniškai svetimo šimtatūkstantinio miesto įjungimas į etnografinę Lietuvą sugriautų visą mūsų etnografinių sienų teoriją. Tuo jau tikri pasirūpintų mūsų kaimynų etnografai.

Jeigu mūsų istorikai ir archeologai aiškiai pasisakytų, kad priešais ir jotvingiai yra lietuvių kiltis, galima būtų tas sritis laikyti lietuvių tautos žemėmis už Lietuvos etnografinių sienų.

Kazys Veikutis

vizijos komisija palikta pati: M. Abromaitis, B. Saplys ir p. Žemaitis.

Einamuose reikaluose buvo keliama Vasario 16-sios gimnazijos statybų rėmimas, tarybos pirmininko rinkimas ir kt. Kiek ilgiau buvo sustota prie naujų lietuvių namų įsigijimo klausimo. Tuo reikalu pranešimą padarė Lietuvių Namų valdybos pirmininkas J. Karpis. Jį papildė J. Strazdas supažindindamas su planais ir jų detalėmis. Taryba mielai naujų namų įsigijimui pritarė. (pb)

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
PRENUMERATĄ

MALE

OWNER-OPERATORS WANTED

If you have a late model tandem tractor and experience in interstate operation, join our growing company covering the Eastern and Middle U. S. Company trailers. Union scale. Paid benefits. Apply to:
ST. LOUIS FREIGHT LINES
U.S. 20, 1/4 Mile West of Route 421,
Michigan City, Indiana, or Call (219)
874-6271. (20-34)

INJECTION MOLDING FOREMAN EXPERIENCED ONLY

We have an immediate opening for full time permanent production foreman. If you are production minded call 313-294-7150 for an interview appointment.

POLY TECH PLASTICS
30450 Little Mack
Roseville, Mich. (20-22)

Visais gyvybės, sveikatos bei pensijų draudimo, o taip pat ir akcijų-investavimo (mutual funds) reikalais kreipkitės į V. Giedraitį — tel. 944-6835.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRY'S MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALŪKANAS UŽ PADĖTUS INDĖLIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Už įvairius taupymo sertifikatus moka

5 1/4% iki 6%

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

Clevelando ateitininkai-jaunučiai paminėjo Vasario 16 šv. Jurgio parapijos salėje kovo 14 d. Pirmiausia biurelyje buvo kalbama "Ką reiškia man Vasario šešioliktoji?". Vėliau visi išklausė stud. Kęstučio Sušinsko kalbą, kuri padarė visiems didelį įspūdį. Meninę programą išpildė patys jaunučiai.

PAMALDOS IR SUSIRINKIMAS

Sekmadienį, kovo 21 d. Šv. Jurgio par. bažnyčioje pamaldos už Persekiojamą Bažnyčią Lietuvoje. Po pamaldų parapijos salėje Rel. Šalpos Rėmėjų metinis susirinkimas. Darbotvarkėje: Centro ir skyriaus apyskaita, Komiteto ir Rev. Komisijos rinkimas, klausimai, sugestijos, atsakymai.

Visi buvusieji, esamieji ir busimieji Rel. Šalpos Rėmėjai (auka ar darbu) maloniai kviečiami dalyvauti. Susirinkimas, tikimasi, neužtruks ilgiau, kaip 1 val.

Clevelando ir apylinkių lietuviai per Rel. Šalpą kasmet sudeda 2,500-3,000 dol. pagalbos reikalams.

Rel. Šalpos Komitetas

PADEKA

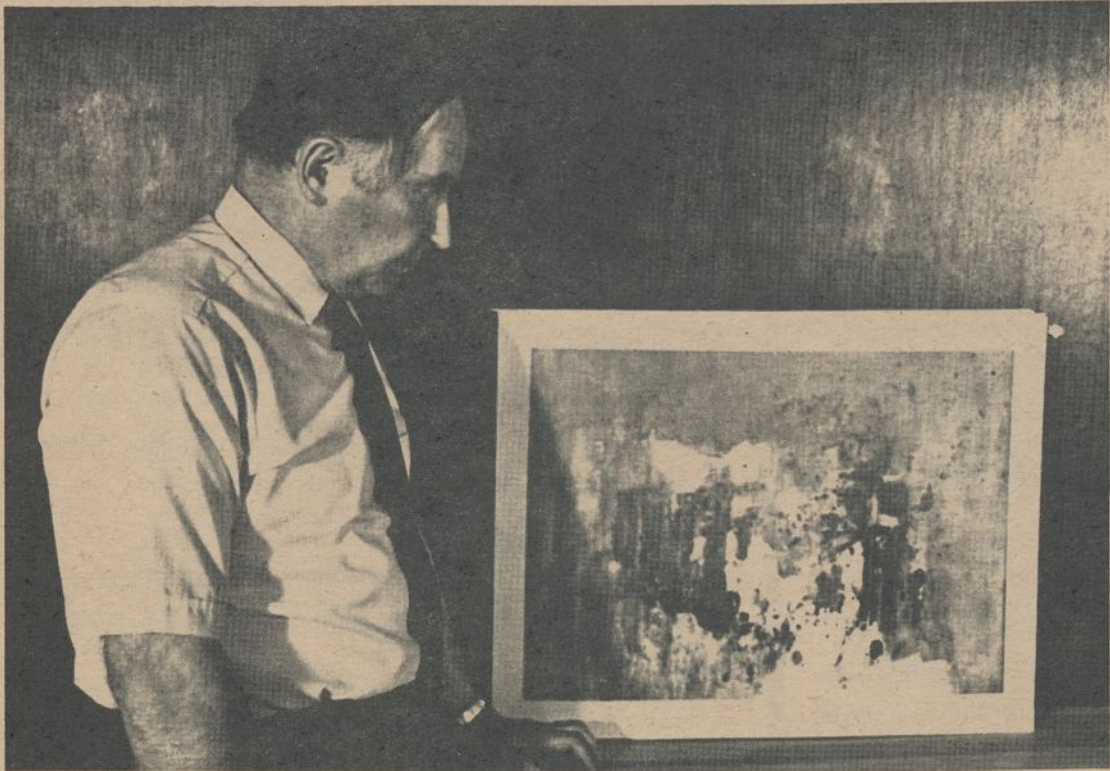
Pilnų Tunto Skautų Tėvų Komitetas nuoširdžiai dėkoja visiems darbu, aukomis ir kėpsniais prisidėjusiems prie Užgavėnių Blynų Baliaus suruošimo.

Ypatinga padėka reiškiamą gerb. šv. Jurgio parapijos klebonui B. Ivanauskui už salę, akt. Z. Peckui už sukūrimą ir režisavimą programos, p. VI. Braziliui ir p. V. Rociūnui už garsinimą spaudoje, Tėvynės Garsų vedėjui p. J. Stempužiui, loterijai aukojusiems p. B. Gražuliui, v. s. Kizlaičiui, s. V. Bacevičiui ir p. B. Gaidžiūnui, skautėms akademikams už talką, sk. vyčiui V. Žagarskui ir visiems skautams už salės papuošimą ir sutvarkymą.

• **Arenoje** šį ketvirtadienį, kovo 18 d. rungsis Ernie Ladd ir Tex McKenzie įspūdingose imtynėse. Be to, bus ir kitų imtynių. Bilietai nuo 4 iki 2 dol. gaudami Arenoje, 736 Euclid Ave. ir pas Richman's miestė.

• **"Heritage Women of Ohio"** rengia išvyką į Washingtoną, D.C., labai prieinama kaina. Išvažiuosime balandžio 4 d., grįšime balandžio 6 d. Dėl sąlygų kreiptis telefonu 871-4186 į Draugijos vicepirmininkę R. Premeneckienę.

• **Skt. V. Bacevičius** Kaziuko mugėje, kuri įvyks šį šeštadienį, kovo 20 d. Naujosios parapijos salėje paravinės naujausią J. Gliados knygą "Simas". Kas dar neturi — patartina nusipirkti.

Dailininko Antano Vaikšnoros tapybos kūrinių paroda šį mėnesį atidaryta Malvina Freedson galerijoje Winton Place, Clevelande. Dailininkas yra išstatęs keletą savo naujausių spalvingų paveikslų. Clevelando lietuviai turėtų nepraleisti progos aplankyti šią parodą. Nuotraukoje dail. Antanas Vaikšnoras prie vieno savo kūrinių.

Maloniai kviečiame visus į KAZIUKO MUGĘ,

ŠEŠTADIENĮ, KOVO 20 D.

BAIGIAMOJI PROGRAMA 9 V. V.

Šv. Mergelės Nepaliaujamos Pagalbos parapijos salėje, 18022 Neff Road.

Karšti lietuviški valgiai — saldumynų stalas. Tautodailės darbai, keramika, lietuviškos lėlės ir kitos įvairenybės.

LĖLIŲ TEATRAS.

CLEVELANDO LIETUVIŠKOJI SKAUTIJA

Clevelando skautės ir skautai ruošiasi meninei programai, kuri bus išpildyta Kaziuko mugėje šį šeštadienį, kovo 20 d. Nauj. parapijos salėje. J. Garlos nuotrauka

APLANKYKITE KAZIUKO MUGĘ

Kiekvieną šeštadienį jau trečias mėnuo, Neringos tunto vadovų namuose suskamba juokas, o kartais ir daina — tai skautės ruošiasi Kaziuko mugę.

Dirba mažos, didesnės ir didelės, ir šio darbo dėka puošnion eilėn rinkuojasi lietuviškos lėlės, ant medžio šakos iš po samanų kyšo išlieti grybeliai, o į jaunesnių skaučių stalą žygiuoja visas pulkas su sesių Židiniųčių pagalba pasiūtų varlyčių.

Degintos medinės sagys beipaveikslėliai, keramikos darbai, lietuviškų raštų paveikslai, iš odos pagaminti Lietuvos žemėlapiai, trijų dimensijų lietuviški vaizdai, širdelės su tėvelių ir mamų, draugų ir draugų vardais — tai tik dalis šiomet skaučių sukurto darbo. Išmoko jos net ir "vyriškus" darbus dirbti — piauoti, kalti ir dažyti, todėl ir kryžius pastatė, paveikslams rėmus pagamino.

Mažųjų pramogai Židiniųčių

dinietės pastatė naują, didesnę lėlių teatrą, į kurį vaidinti iš tolimų miestų atvažiuoja Meškiukas su visu vežimu žvėrelių ir draugų.

Kad kiekvienas galėtų savo laimę išbandyti židinietė sesė Bronė Kazėnienė išsiuvinėjo ir Neringos tunto loterijai padovanojo paveikslą, kuris jau labai greitai puoš laimėjusio namus.

Neatsilieka nuo sesių ir broliai — jie piausto, drožinėja ir klijuoja koplytėles ir lentynėles, degina kaklaraiščiams žiedus ir kitokias staigmenas planuoja.

Jūrų skautai šiem etpalslaptingi — nesako, ką daro; jie tik šypsosi ir kiekvieną vakarą skuba į savo dirbtuves. Nors jie ir tyli, skautės jaunajam, kad ant jų stalų pražydės dar nematytos rožės, medinės ramunės laimė burs ir paukščiai paveiksluose skrajos.

Plati Clevelando lietuviškoji skautija, didelė ir jos tėvų bei rėmėjų talka, kurios dėka sve-

čių lauks karšti lietuviški patiekalai bei puošnūs saldumynų stalai.

Kasmet ruošiamą Kaziuko mugę visų pirma siekia įgyvendinti vieną mūsų skautiškų įsakymų: "Nelauk nieko iš kito, bet duok visa ką pati gali". Ne aukų prašyti, bet galimai gražiau atliktu darbu už visuomenės, tėvų ir rėmėjų mums teikiamą paramą atsilyginti yra mūsų tikslas.

Besiruošdamos mugė mes taip pat stengiamės supažindinti jaunimą su nepaprastai turtinga mūsų lietuviška tautodailė, savo darbais perkelti į ją iš vadovėlių teorijos į praktiką ir padarant ją mūsų šių dienų gyvenimo dalimi.

Siekiant grožio ir konkretaus kūrybingumo pasireiškimo, mes bandome parodyti jaunimui, kad lietuviškumas nėra likimo mums užkrauta našta, bet vertybė, verta pasididžiavimo, nuolatinio darbo, išlaikymo ir pasisavinimo.

Per mugę mes norime pristatyti visuomenei lietuvišką skautybę kaip rimtai dirbančią, kūrybingą ir savo paskirtį bendroje lietuviškosios išeivijos skemoje suprantančią jaunimo organizaciją.

Mugę įvyks šį šeštadienį, kovo 20 d., šv. Mergelės Nepaliaujamos Pagalbos parapijos salėje, atidarymas 4:30 val. — baigiamoji programa 9:00 val. Programą paruošė jaunieji vadovai ir vadovės. Skautybę mylėdami ir joje sau prasmingą gyvenimo kelią rasdami jie bandys išsakyti ką skautybė jiems tikrai reiškia.

Todėl kviečiame visus šeštadienio, kovo 20 d. popietę ir vakarą praleisti su Clevelando lietuviškąja skautija, ir per mūsų darbus, per mūsų nuotaikas pajusti, kad skautybė mums yra

džiaugsmas ir daina; skautybė yra drąsa ir vienybė; skautybė mums yra tikėjimas, meilė ir viltis.

Nijolė Kersnauskaitė

VASARIO 16 GIMNAZIJOS, BENDRABUČIO STATYBAI AUKOJUSIŲ SĄRAŠAS

Dr. J. Šenta — 500 dol.

Dr. J. ir B. Skrinkskai — 200 dol.

O. Rumbutienė — 160 dol.

Po 100 dol. aukų sekanči: Dr. E. Lenkauskas, J. ir E. Stepai, kun. A. Goldikovskis, kun. B. Ivanauskas, kun. K. Žemaitis, dr. J. Kriaučiūnas ir E. Alšėnienė.

B. Gražulis — 70 dol.

Po 50 dol.: E. ir B. Malcanai, dr. A. Savičiūnas, aukotojas XYZ, dr. D. Degešys, dr. Stankaitis ir M. Iešmantienė.

Po 30 dol.: V. Arnastauskaitė, J. DeRichter ir J. M. Mikonai.

Po 25 dol.: Dr. W. Berger, E. Unger, dr. E. Juodėnas, J. Pivoriūnas ir Vl. Bacevičius.

Po 20 dol.: O. Miliauskas, V. Kasakaitis, D. Iešmantas, V. Krivickas, Fr. O'Bell, V. ir S. Akelaičiai, V. Mažeika ir M. Blynas.

Po 15 dol.: Dr. V. Gruzdis ir J. Macijauskas.

Atskirų aukotojų sąrašų, šimto dolerių sumoje, yra įnešta per J. Stempužį, a. a. Sibiro tremtinio Benedikto Butkaus atminimui.

Taip pat yra asmenų, aukojusiųjų mažesnėmis sumomis, kurių sąrašą skelsime vėliau.

O. Jokūbaitienė

Vajaus komiteto išdininkė

• **Apdraudos reikalais** geriausių patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

Adv. Elena Armanienė kovo 7 d. Clevelande Balso suruoštame po- bityje padarė pranešimą apie Brazinskus, su kuriais jai teko matytis Turkijoje. Nuotraukoje iš kairės: Akelaitis, S. Barzdukas, dr. E. Armanienė, F. Eidimtas ir dr. V. Ramanauskas. J. Garlos nuotrauka

Forge Hammer Operators

Immediate openings for drop forge hammer operators. Must have experience on either board hammer or steam hammer. Excellent starting wages and fringe benefits.

Apply in person

Personnel Office

ROCKWELL-STANDARD CO.

100 CARK at W. FORT, DETROIT, MICH.

an equal opportunity employer

(20-22)

Resident Camp for Boys — Ages 7 to 14

50 miles from New York, City in Hudson Highlands

July 5 to August 21 —

\$625.

Limited Number of Part Time Campers

Accepted. Above Camp Fee includes ALL

ACTIVITIES: Swimming Lessons; Boating;

Fishing; Private Lake; Archery; Arts-

Crafts; Rifle; Camping-out; Hiking; Nature Study; etc...

Sixteen Piece Uniform; SPECIAL INSTRUCTIONS IN MAJOR

SPORTS: Basketball; Baseball; and Football; — Three Court

Gym; Hot Showers.

STAFFED BY THE MARIST BROTHERS

INTEGRATED EDUCATION PROGRAM — Reading & Math.

Camp Director — Brother Chanel Lambert, F.M.S., Camp Taconic Lodge,

Rte. 301 — Box 32, Cold Spring-on-Hudson, New York, 10516.

Telephone — 914-265-3694-5.

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

MIRĖ JUOZAS ČESONIS

Š. m. kovo 14 d. po trumpo ligos Philadelphiaje mirė Lietuvos kariuomenės savanoris - kūrėjas, karo aviacijos kapitonas, buvęs ilgametis ALT S-gos Philadelphia skyriaus pirmininkas ir skyriaus garbės narys Juozas Česonis, sulaukęs 68 metų amžiaus.

Velionis paliko nuliūdime žmoną, sūnų ir dukrą su šeima.

• Lietuvos Nepriklausomybės Fondo metinis narių susirinkimas įvyko š. m. kovo 7 d., E. ir V. Čekų namuose, Woodhaven, N. Y. Tylos minute ir susikaupimu buvo pagerbtas iš gyvųjų tarpo pasitraukęs LNF ilgametis darbuotojas, valdybos narys Antanas Senikas. Jo vieton pakviestas daugiausia balsų praeitų metų rinkimuose gavęs dail. Juozas Bagdonas.

Iš pirmininkės E. Čekienės pranešimo paaiškėjo, kad LNF atlikęs vieną iš

didžiausių savo užsimojimų — išleidęs anglų kalba veikalą apie Lietuvą, nors atrodo, kad užsūdo, tačiau taip nėra. Darba eina ir toliau, kartais net dideliu tempu, kai vienu laiku susideda keli užsakymai ir visada skubūs, nes kiekvienas nori greit gauti, nežiūrind dabartinio paštų aptarnavimo. Tik šis darbas vyksta jau tyliai, be jokios reklamos, kuri aukų nerenkant jau ne taip svarbi.

V. Gruzdis, LNF kontrolės komisijos pirmininkas, paskaitė aktą pabrėždamas, kad laike 1970 metų reikia laikyti dideliu Lietuvos Nepriklausomybės Fondo valdybos darbu — išplatinimą "Lithuania 700 Years" veikalo. Prieš metus buvo rasta pirmos laidos 7 egz. ir ką tik išleistos antros laidos buvo 1000 egz. Šiuo metu yra dar LNF valdybos ir leidyklos žinioje 551 egz. Viskas ekspedijavimo darbas atliekamas be atlyginimo.

Tolimesni LNF planai yra išleisti Lietuvos istoriją lietuvių kalba, kuri jau baigiama ruošti ir susitarta su Vilties leidykla. Diskusijose buvo siūloma įvairių planų, kurių įgyvendinimas pavestas valdybai.

• ALT S-gos Chicago skyriaus valdyba atsiuntė 20 dol. Dirvai paremti. Už auką nuoširdžiai dėkojame.

• V. ir Ponia Vaitužiai, iš N. Guilford, Conn., vietoj gėlių ant š. m. kovo 8 d. Worcester, Mass. mirusio Juliaus Sviklos kapo, atsiuntė Dirvai paremti 15 dolerių.

Už auką nuoširdžiai dėkojame.

• ALT S-gos Cicero skyriaus atsiuntė 35 dol., padidinimui Vilties įnašų. Už tautinės spaudos rėmimą Dirva nuoširdžiai dėkoja.

• Bostono L. B. Kultūros Klubas susirinkime kovo 27 d., 7:30 val. vak. Tarptautinio Instituto patalpose, 287 Commonwealth Ave., Bostone, kalbės dr. Edvardas Kaminskas tema: "Modernios biologijos raida raudonos kraujo ląstelės tyrime". Dr. Edvardas Kaminskas gimęs 1935 m. Kaune. Gimnaziją pradėjo lankyti Vokietijoje. 1959 m. baigė Yale universiteto medicinos fakultetą. Nuo 1968 m. dr. Ed. Kaminskas dėsto Harvardo Medicinos fakultete ir yra vėžio ligų tyrimo laboratorijos narys. Jo mokslinio darbo šaka — vėžio ląstelių augimo reguliaciniai procesai.

SIMO PRISTATYMAS NEW YORKE

• Jurgio Gliados knygos "Simas" pristatymas įvyks kovo 21 dieną, 4 val. p. p. Knight of Columbus salėje, 86-22 85 St., Woodhaven, N. Y.

Pagrindiniu kalbėtoju bus rašytojas Pranas Naujokaitis. Po oficialios dalies kavutė. Vietoje bus galima įsigyti ką tik išleistą knygą, kurios kaina 3 dol.

Šią kultūrinę popietę ruošia ALT S-gos Rihmond Hill skyrius, vadovaujamas Jurgio Siruso. Maloniai kviečiama lietuvių visuomenę gausiai atsilankyti.

SKAUČIŲ GERASIS DARBELIS

Įvertinant Simo Kudirkos laisvės troškimą ir buvusio detroitieško J. Gliados pastangas šią tragediją pristatyti plačiai lietuviškai visuomenei, Detroito Gabijos tunto Dr. D. Kesiūnaitės vardo draugovės vyr. skaučių būrelis, pasižada išplatinti 100 egz. knygos Simas. Tai bus mūsų gerasis darbelis.

Sveikiname Vilties Draugiją išleidusią šią knygą ir praityje daug šviesių žiburėlių uždegusią, praturtinant lietuviškų knygų lentynas.

Su skautiškais linkėjimais

Vyr. skaučių vadovė R. Petrusėvičienė

• Algimanto Kezio, SJ., fotografijų paroda kovo 13 d. atidaryta Čiurlionio galerijoje Chicagoje. Paroda uždaro kovo 21 d.

Mutual Federal Bendrovei 66 metai

Mutual Federal Tautpymo ir Skolinimo Bendrovė, 2212 W. Cermak Rd., Chicagoje, mini 66 metų gyvavimo sukaktį. Per tuos 66 metus bendrovė augo, stiprėjo ir tarnavo lietuviams ir kitiems finansiniuose reikaluose, tūkstančiai tautiečių praturtėjo, pradėdami čia taupyti mažais, bet planingais indėliais, arba gaudami perkamai nuosavybei paskolą. Nė vienas iš čia neišėjo be reikiamos pagalbos ir gero patarimo. Bendrovė ėjo su gyvenimu, neatsilikdama nė žingsnio nuo naujų besikeičiančio gyvenimo reikalavimų.

Mutual Federal B-vė, iš 200 apdraustų bendrovių Cook County rajone, buvo pirmutinė prisijungusi prie Federal Home Loan Bank naujai įtaisytu Computer Centro. Bendrovė dabar vartoja naujas ištobulintas mašinas, kurios greičiau tvarko raštinės darbus ir geriau patarnauja taupytojams.

Bendrovės prezidentas Petras Kazanauskas praneša, kad su šia sukaktimi bendrovė pasiekė naują rekordinę turto sumą virš 25 milijonų dolerių ir nuo 1970 m. kovo 1 d. iki 1971 m. kovo 1 d. bendrovės taupytojai padidino savo sąskaitas ar perkėlė iš kitų bendrovių ir bankų, jog per tuos vienus metus turta paauogo rekordine suma 1,920,000.00 dol.

Santaupos, laikomos paprastose indėlių knygutėse, duoda 5% metinių dividendų. Už pažymėjimus (certifikatus) 10,000 dol. ar didesnei sumai, padėtus 2 metams ar ilgiau moka 6% metinių dividendų. Dividendai visom sąskaitom yra skaičiuojami ir išmokami kas 3 mėnesiai. Nuo 1934 metų bendrovė yra tvarkoma pagal Federalinės valdžios teises ir priežiūrą, irgi visi didžiųjų, kad Mutual Federal Bendrovė yra vien lietuvių valdoma įstaiga.

Prieš 7 metus bendrovė persikėlė į dabartines patalpas. Nenuostabu, kad santūrus The Chicago Beautiful Committee, bendrovei įteikė pažymėjimo lakštą, kuriame pastatas yra pripažįstamas ir įvertintas kaip vienas gražiausių namų visoje Chicagoje.

Bendrovės pirmininkas Petras Kazanauskas, direktoriai ir tarnautojai kviečia visus lietuvius ir jų draugus atsilankyti, apžiūrėti šios įstaigos gražias patalpas ir pasinaudoti maloniu patarnavimu finansiniuose reikaluose. (vs)

AUKOS DIRVAI

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis aukojo šie Dirvos skaitytojai:

J. Agurkis, Omaha	5,00
8591 LS Co., Germany	2,00
J. Paškus, Detroit	4,00
J. Šepety, Detroit	4,00
A. Gustaitis, Hollywood....	1,00
V. Skirmuntas, Kenosha	1,00
J. Deksnys, Vineland	2,00
J. Maurukas, Elyria	12,00
V. Baltrušaitis, Chicago ..	2,00
S. Virpša, Chicago	4,00
New Jersey Lietuvių Taryba	25,00
A. Rėklaitis, Chicago	2,00
J. Mitkus, Detroit	2,00
O. Dorn, Corning	3,00
K. Kazlauskas, Baltimore ..	2,00
A. Garmus, Cleveland	2,00
S. Valeckas, Chicago	2,00
L. Šulcas, Dearborn Hts. ..	2,00
A. Ramanauskas, Chicago ..	1,00
J. Petkūnas, Chicago	2,00
B. Vasys, Cicero	2,00
J. Nesavas, Detroit	2,00
K. Kraučionas, Chicago	2,00
P. Mikšys, Cleveland	4,00
P. Pakštas, Chicago	2,00
Globe Parcel Service, Elizabeth	2,00
P. Petrušaitis, Racine	4,00
J. Ilendienė, Cleveland	2,00
Z. Obelenis, Cleveland	2,00
P. Matiukas, Rochester	5,00
J. Kriščiūnas, W. Germany ..	2,00
O. Steponaitis, Chicago	2,00
T. Palionis, Madison	5,00
V. Senuta, Brockton	2,00
J. Naujokaitis, Cleveland ...	3,00
I. Vasyliūnas, Somerville ..	10,00
E. Augustaitis, Chicago ...	2,00
A. Mažeika, Los Angeles ..	5,00
V. Žebertavičius, Detroit ..	2,00
V. Bačanskas, Baltimore ...	3,00
T. Baltikauskas, Baltimore ..	2,00
M. Karaša, Baltimore	2,00
J. Preibys, Detroit	5,00
S. Jurkūnas, Chicago	7,00

PRENUMERUOKIME DIRVĄ!

DIRVA,
6907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio 44103

Prašau siųsti Dirvą 1 metams (1/2 metų) šiuo adresu

Dirvos prenumerata 1 metams — 13 dol., 1/2 metų 7 dol.

Ta proga jungiu Dirvai auką dol.

Parašas

Adresas

Buvusiam ilgamečiui ALT S-gos Philadelphia skyriaus pirmininkui, skyriaus garbės nariui

JUOZUI ČESONIUI

mirus, jo žmonai ALEKSANDRAI, sūnui ALGIMANTUI ir dukrai DALIAI bei artimiesiems gilią užuojautą reiškia

ALT S-gos Philadelphia Skyriaus Valdyba

Tautinės srovės veikėjui, ilgamečiui ALT S-gos Philadelphia skyriaus pirmininkui, Vilties draugijos nariui ir Dirvos rėmėjui

JUOZUI ČESONIUI

mirus, jo žmonai, sūnui, dukrai ir artimiesiems gilią užuojautą reiškia

Vilties Draugijos Valdyba
ir
Dirva

STANISLAVAI VENGRIENEI

mirus, sūnų ALBERTĄ ir jo šeimą užjaučia ir kartu liūdi

Danguolė ir Eugenijus
B a r t k a i

A. A.

PRANUI STEMPUŽIUI

mirus, sūnams JUOZUI ir PRANUI bei jų šeimoms reiškia širdingą užuojautą

Amerikos Lietuvių
Piliečių Klubas
Lietuvių Salės
ir
Lithuanian Village Bendrovių
Direktoriai

A. A.

JONUI JONIKUI

mirus, jo žmoną MALVINĄ JONIKIENĘ, sūnus ir dukterį giliaus liūdesio valandoje nuoširdžiai užjaučiame ir dalinamės jų skausmu

Izabelė ir Antanas Jonaičiai
Mėga Barniškaitė

A. A.

MARIJAI STRAVINSKIENEI

Lietuvoje mirus, jos sūnams JURGIUI ir PETRUI ir jo šeimai reiškia nuoširdžią užuojautą

L.T.D. Clevelando Skyriaus
teisėninkai

Mylimai Mamytei

A. A.

MARIJAI STRAVINSKIENEI

Lietuvoje mirus, jos sūnus JURGĮ, PETRĄ su šeima, gimines ir artimuosius liūdesio valandoje giliai užjaučia

Modestavičių šeimos